

XLII — XLIII zsoltár.

Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre, úgy kívánczik az én lelkem hozzád, óh Isten! Szomjuhozik lelkem Istenhez, az élő Istenhez; mikor mehetek el és jelenhetek meg Isten előtt?

Könnyhullatásom volt kenyerem éjjel és nappal, mikor minden nap azt mondták nekem: „Hol van a te Istened?”

Mikor ezekről emlékezem, megkeseredem lelkemben; mert nagy csoportban vonultam ezelőtt és ujjongó örömmel és hálaadással vezettettem őket, az ünneplő sokaságot, az Isten házáig.

Miért csüggedsz el lelkem és miért nyughatatlankodol bennem? Bizzál Istenben, mert még hátát adok én néki az ő orcájának szabadságáért.

Istenem! Elcsügged bennem az én lelkem; azért emlékezem rád a Jordán és Hermon földjéről, a Miczár hegyéről.

Örvény hív élő zuhatagjaid hangjára; minden vízarádád és hullámód összecsap fölöttem! — Nappal kiküldte kegyelmét az Ur, éjjel éneke volt velem, imádság az én életem Istenéhez. Hadd mondjam Istenemnek, az én közzéimnek: Miért felejtkezél el rólam? Miért kell gyászban járnom ellenség háborgatása miatt? Mintha zuzódás volna csontjaimban, mikor gyaláznak engem az én szorongatóim, naponként ezt mondván nekem: Hol van a te Istened?

Miért csüggedsz el lelkem és miért nyughatatlankodol bennem? Bizzál Istenben, mert még hátát adok én néki, az én szabadságomnak és Istenemnek.

Héj meg engem, óh Isten! és oltalmaz meg ügyemet az irgalmatlan nemzetség ellen; az álnok és hamis embertől szabadíts meg engem. Hiszen te vagy oltalmam Isten, miért vetted hát meg engemet? Miért kell gyászban járnom ellenség háborgatása miatt?

Küldd el világosságodat és igazságodat, azok vezessenek engem; vigyenek el a szent hegyedre és hajlékaidba. — Hadd menjek be Isten oltárához, vigasságos örömmel Istenéhez, és hadd dicsérjelek téged citerával, Isten, én Istenem!

Miért csüggedsz el lelkem, miért nyughatatlankodol bennem? Bizzál Istenben, mert még hátát adok én néki, az én szabadságomnak és Istenemnek.

KERESNEK.

Igy szól az Ursten: Imé, én magam ke ressem meg nyájamat és magam tudakozodom utána. Ezékiel 34:11.

Egy utas autóval vágott keresztül a Szaharán. Utközben azonban valami motordefektet kapott és legnagyobb rémületére nem tudta folytatni útját. Reménytelenül csüggedten tekintett jövő sorsára, tudván, hogy mindenkitől távol, a sivatagba merülve emberileg csak egy lehetőség van számára: elpusztulni szomjan. Reménytelensége óráról órára nőtt. Nyitva tartotta ugyan az autóba szerelt rádiókészülékét, de mit ért számára a zene, a bohózat, a távoli világból közvetített minden hír, ha önmaga nem térhetett oda vissza többé? Szorongó szívvel gondolt közelgő halálára. Keserűségében elzárta a rádiót. Minek hallgasson híradást a világból, amely noha az ő világa, de vissza oda nem térhet többé?

Elinduljon gyalogosan? Hiábavaló. Néhány kilométer után ugyanis a forró sivatag áldozatává lesz, meghal inkább itt. Mégis csak kinyitotta rádióját. Legalább valami hangot hall és nem olyan kétségbeesett a hangtalan magány. Szorongva, lelkében hányódva, az élet értetlenségén gondolkodva, ült autója mellett. Egyszerre csak hirtelen felkapta a fejét. A rádió ismételt az ő nevét hangoztatta. Feldobogott a szive és figyelni kezdett. Nevének ismétlése után ilyenféle üzenet jutott el hozzá: Tarts ki, ne ess kétségbe, keresünk, meggyünk érted!

Micsoda örömmel ujjongott fel szíve, testébe újra visszatért az életerő, visszanyerte életkedvét. Átfutott rajta a boldogító tudat: Keresnek!

Te is a földi élet sivatagába belevezett élet vagy. A holnapod csak a reménytelen halált ígéri. Nincs semmi vigasz, semmi biztatás, Isten Igéje szól így egy helyen: Reménységek nem való „Egy éneksor pedig így hangzik: „Nincs remény, semmi fény Krisztus csak magad!” Te is fáradtan, csüggedten nézel a holnap felé, ha imitt-amott egy egy prédikáción keresztül hallasz is üzeneteket a távoli világból és talán feldobban a szíved, csüggedten kell tudomásul vened, hogy bármilyen szép, bármilyen csodálatos, nem a te világod. Elszakadtál onnét, hiába indulnál emberi erővel oda, ugyanis csak elvesznél az uton.

Halld csak: „Igy szól az Ursten: Imé, én magam keresem meg nyájamat!” Keresnek! Elveszett lélek, csüggesztő reménytelenségben támoogó szív: keresnek! Isten maga jött az ő szerelmes Fiában, az Ur Jézus Krisztusban utána és ő maga tudakozódik nyája után. Keres büntényákon, keres önigazságod hideg bőrtönében, keres a vallásos festék mögött, a vallási élet szinpadának kulisszái között, mindenütt keres téged!

Vajha feldobogna szíved és ujjongó örömmel vennéd tudomásul, hogy keres az Ur. Nem is hagyzik meg addig, amíg meg nem talál és hazá nem visz téged az örökkévaló dicsőségbe.

Igazság, Lélek, szabadság.

minden áldozatra kész, felelős ember életformájának, látható módon kell megjelennie otthon és idekint egyaránt. Ebben az életformában, ebben az életmódban, fanatizmusnak, bosszúnak, de nincs helye fatalista lemondásnak sem. Ebben az életmódban türelem és kezdeményezés, önmegtartózkodás és hősiesség, a mai napnak engedelmesség elfogadása és a holnap reményessége egymással párosulnak.

Ennek az életformának a virága mély talajból szívja életetadó nedveit és oda minden magyar lebecsülhető életgyökere. Ez a talaj az Evangélium, az Ige, maga Krisztus. Ez az áldott, termékeny talaj minden rátaláló gyökere örömmel táplál.

Mi életgyökereinket sokszor csak ideológiáknak, emberi szervezetté vált egyházi, vagy más társadalmi érdekeinknek, olykor pedig csupán önös egyéni érdekeinknek a rétegig bocsátottuk és bocsátjuk le. Megéri a fáradságot, hogy lelki gyökereinkkel — sokszor szikes és köves talajon át — a mélybe, a Krisztusig törekedjünk.

Elvben és gyakorlatban egyaránt lehetséges, hogy ezen a módon kiviruljon magyar lelkeknek több színben pompázó, de egy és ugyanazon Ur birtokához tartozó virágoskertje.

A szabadságnak egyéni és családi életünkben való krisztusi kiábrázolása, vagy a számunkra adott kis közösségekben való megélése nélkül, a politikai értelemben vett szabadság kétesértékű propagandaszólam csupán és könnyen megtermi a szolgaság újabb mérges virágát.

Testvérem, a Krisztus Igazsága és Lelke a te Igazságod, a te lelkedben lakó Lélek lehet és a te szabadságodat hozhatja meg. És ez a szabadságod az egész magyarság szabadságának feltétele. K. L.

Az én báránynom.

Egy indiai misszionárius beszélt el a következő történetet: Egész éjszakán át állandóan hallottam egy bárány bégetését. Azt gondoltam, hogy a balga állat elszakadt anyjától és most az egész éjszakát kint tölti valahol. Reggel közeledtével azonban hangja mind könyörgőbb és kétségbeesettebb lett. Még napfelkelte előtt kimentem és egy se reg embert láttam állani egy kut körül, amelynek mélyéből a segélykiáltás hallatszott. A pásztor szomorú orcával nézett a mélységbe és azon töprengött, miként lehetne megmenteni. Megkérdeztem:

Tudja-e hogyan került a kutba?

Nem tudom, — felelte — tegnap este, amíg a többieket az akolba tereltem, valahol elmaradt. Egész éjszaka kerestem a réten, nem találtam meg.

A kut legalább 30 méter mély volt és minden oldalon meredek. Miután száraz idők jártak, csak csekély víz volt benne.

Sohasem voltam még kutban — mondotta a pásztor.

Egy bárányért nem érdemes az életet kockára tenni — mondogatták a többiek. — Néhány pénz ér csupán.

A pásztor azonban siráshoz közel, úgy felelt:

De az én báránynom és meg kell mentenem!

Hozzáfogott a mentéshez. A többiek segítségül voltak néki, kötélen leengedték a mélybe, ott a bárányt egy kosárba tette és felhúzták. Ahogy felkerült újra ficánkolni akart. A pásztorok mind a négy lábát megkötötték, majd beletették a kosárba és rongydarabokkal takarták be. Ekkorra felkerült gazdája is. Kivette a bárányt a kosárból, feloldozta köteleit, szépen karjaiba vette végszimitotta, nem történt-e valami baja. Egyik lábán megsebesült. A pásztor arcán azonban boldog öröm ragyogott. Karjaiba véve elvitte haza.

Jézus a te Pásztorod, te pedig az ő báránya vagy. Jóllehet, másoknak semmit nem érsz.

Kálvinizmus és szabadságharc.

Az elnyomás alatt élő egyházakat sokat foglalkoztatta a kérdés, hogy szabad-e a keresztyén embernek a fennálló, és elnyomó államhatalommal szemben opponálnia, vagy éppen egy szabadságharcban résztvennie.

Kálvint nem egyszer kérdezték meg francia tanítványai, megengedett dolog-e fegyvert fogni a törvényes uralkodó ellen. A református egyházaknak a maguk kisebbségi sorsában a kérdés szinte állandó problémája is kellett legyen.

Elete főmüvében az Instituto-ban külön fejezetet szentel e kérdésnek. Az államhatalom Istentől van-ugymond. Isten korlátlan ura a teremtésnek. Az államhatalom szuverenitása Isten kegyelméből való. Tehát nemcsak a középkori királyok uralkodtak Isten kegyelméből, hanem mindegyik felsőbbség ilyen. Ezzel összefüggően azt jegyzi meg mint genfi polgár, hogy a kormányzásnak polgári formája összehasonlíthatatlanul jobb, mint a többi.

A kálvini gondolkodás lényege a szabadság tekintetében az, hogy túrjünk és engedelmeskedjünk addig, amíg az államhatalmon keresztül Istennek engedelmeskedünk. Ha olyasmit parancsolnának, ami ellenkezik Övele, az semmis... Mivel Péter, mint a mennyi felség hírnöke, tudunkra adta azt, hogy Istennek kell inkább engedni, hogy nem az embereknek, mi azzal a gondolattal vigasztalhatjuk magunkat, hogy bármit is elszenvetünk, de az Istenfelelem utjáról le nem tériünk. Pál is arra biztat, hogy ne adjuk oda magunkat emberek gonosz kívánságainak, még sokkal kevésbé az istentelenség szolgálatára. Soli Deo Gloria. Kálvin tehát határt szab az engedelmességnek.

Jellemzőn érdekes az amerikai alkotmányának hálaadó szava, amelyet függetlenségi harca után mond Istennek:

Hálával adozunk a Mindenható Istennek a polgári, politikai és vallási szabadságért, amit Ő ajándékozott nekünk.

KATÉ.

XIX. Urnapja.

50.) Miért mondd ezt: „Űl a mindenható Atya Istennek jobbán?”

Mert Krisztus azért ment fel a mennyekbe, hogy ott bebizonítsa, hogy Ő a Feje a maga keresztyén anyaszentegyházának, aki által igazgat az Atya mindeneket.

51.) Mít használ nékünk a mi Fejünknek, Krisztusnak ez a dicsősége?

Először, hogy Szent Lelke által mireánk, tagjaira, mennyei ajándékokat áraszt; továbbá, hogy hatalmával minden ellenség ellen oltalmaz és megtart.

52.) Micsoda vigasztalásod van abból, hogy Krisztus eljövendő itélni eleveneket és holtakat?

Az, hogy mindennemű háborúság és üldöztetés közepette, felemelt fővel várom az égből azt az ítélőbirót, aki előbb éretem, Isten ítélőszéke előtt állott és rólam minden kárhoztatást elvett, hogy Ő mind a maga ellenségeit, mind az én ellenségeimet örök kárhoztatra veti, engem pedig kiválasztottai-va együtt, a mennyi örömben és dicsőségben önmagához fölveend.

Krisztus az Anyaszentegyház Feje. (50. kérdés és felelet. Olvassuk: Ef. 1:22.) Ennek a ténynek rendkívül gazdag jelentéséből ezuttal két szempontot ragadjunk ki:

a) Az Egyház fogalmát és ennek tartalmát, valamint az Egyház feladatát Krisztus személye és tanítása határozza meg. Minthogy Krisztus és tanítását az Evangéliumokból ismerhetjük meg, az Egyháznak egyetlen hiteles „alapokmánya” van: az Evangélium.

Aki ebből elvesz, vagy azt bővíti, emberi módon megváltoztatja Krisztusnak mint az Egyház Fejének a szerepét.

Annak a ténynek, hogy az Egyház Feje Krisztus, az elmondottak értelmében objektív jelentése van. Az Egyház nem azoknak a társasága, akik független, személyes vallási élményeikből, vagy esetleg humanista lelkesedésükből merítik magatartásuk szabályait, hanem azoknak a hívő embereknek a családja, akik Krisztusnak akarnak engedelmeskedni, Őt akarják követni. — Az Evangéliumtól eltérő egyéni inspirációk, vagy attól eltérő humanista tervek egyaránt meghamisítják a Krisztus Evangéliumát.

A Reformációnak az az érdeme, hogy felmutatta az Egyház egyetlen hiteles „alapokmányát”, az Evangéliumot, és ezzel visszaállította az eredeti szabályt: Krisztust kell követnünk, mert az Egyháznak Ő a Feje.

b) Krisztus egyházfőségének szubjektív jelentése is van. Ő nemcsak alapítója a keresztyén egyháznak, mint a történelemben egyszer élt személy, hanem ma is élő Feje, aki ott ül a mindenható Atya Istennek jobbán. Szent Lelkével ma is kapcsolatban van velünk (51. kérdés és felelet). Egyházfősége ma is annyira valóságos, időszerű, aktuális, hogy újból történeti megjelenését is várjuk (52. kérdés és felelet).

Az Egyház, vagyis Isten népe, nem szabályokat, nem valamely gondolati rendszert, nem is valamely kiváltságos emberi rendet követ, hanem egy személynek, Krisztusnak engedelmeskedik. Benne felismeri Törvényhozóját, Biráját és Megváltóját. Így válik az Egyház az üdvösség helyévé, e világban pedig kultúra teremtőjévé.

53.) Mít hiszesz a Szentlélekről?

Hiszem először, hogy Ő egyenlő örök Isten az Atyával és a Fiával. Másodsor, hogy Ő nekem is adatott, engem igaz hit által Krisztusnak és minden Ő jótéteményének részesevé tesz, vigasztal és velem marad mindörökké.

Az Atya- és Fiúisten után, a mai leckével, Káténk a Szentlélek-Istenről kezd tanítani. A Római levélben (8. rész, 9. vers) Pál apostol így ír: „De ti nem vagytok testben, hanem lélekben, ha ugyan az Isten Lelke lakik bennetek. Akiben nincs a Krisztus Lelke, az nem az övé.”

Pál apostol, amikor a megigazult hívők életét ábrázolja, Istennek és Krisztusnak a Lelkét felváltva használja egy- és ugyanazon boldog állapotnak a kifejezésére. Ezzel mintegy hangsúlyozni kívánja, hogy aki Krisztust szemléli, az az Atyát látja, az Atyához pedig nem jutunk, ha nem Krisztus által. Krisztus szemlélésének és az Atyához való menetelünknek a lehetősége pedig abban van adva, hogy mi is isteni léleknek a templomává válhatunk (1. Kor. 3:16), ha a Krisztusban Atyánkká lett Istenhez megtérünk.

A názáreti Jézus keveset beszélt Isten Lelkéről. Tökéletes embersége temploma ennek a Léleknek. Azok, akik Őt szemlélték és hallgatták, közvetlenül tapasztalhatták Isten Lelkének a jelenlétét, anélkül, hogy beszélni kellett volna róla. Attól kezdve azonban, hogy Jézus Krisztus eltűnt a tanítványok szeme elől és így megszűnt a tapintható kapcsolat a Megváltó és az emberek között, a tanítványok láthatatlan módon a lelkükben tapasztalták Krisztussal való közösségüknek

a folytatását. Krisztus — ígérete szerint (Ján. 16:7.) — elküldte a Vigasztalót, Lelkét, és ez a Lélek sohasem távozik el tőlünk (47. kérdés és felelet).

Az Apostolok Cselekedetében és a páli levelekben lépten-nyomon találkozunk a Szentlélek munkájának a bizonyosságaival s ezek a bizonyosságok ma is időszerűek. Ugyanúgy, ahogy a tanítványok martírhalálukig egy élő személynek, a Lélekben jelenlévő Krisztusnak engedelmeskedtek, ugyanúgy az első keresztyén gyülekezetek élete is a Lélekben jelen lévő Krisztus előtt folyó élet volt. A tulságosan emberi intézményé vált középkori egyház megreformálása abban állt, hogy a reformátorok az embert újra az élő Lélek-Krisztus elé állították. Ez a reformált hitű ember szívében hordta isteni Lelkétestvérét és ez a „kettesben” való járása vezette győzelemre.

Embernek és Szentléleknek a viszonyát Kálvin többek között így fogalmazza meg: „A keresztyén élet nemcsak az Isten igéjének való engedelmeskedés, hanem azt is jelenti, hogy az önmagában tehetetlen emberi értelem teljesen aláveti magát Isten Lelkének. Ezt a változást, ezt a megújulást nem ismerik a filozófusok; azt gondolják, hogy az értelem önmagában elegendő. A keresztyén filozófia azt óhajtja, hogy a pusztán emberi akarat helyét adjon a Szentléleknek, néki alávesse magát és hogy ezáltal az ember lelkében az élő és uralkodó Krisztussal éljen”. (Az 1541-es kiadása Institutio XVII. részéből vett kivonat, szabad fordítás.)

Ennek a tanításnak mint intésnek az időszerűsége ma is ugyanúgy fennáll, mint 400 évvel ezelőtt.

Lavina.

Iszonyu erejű hógörgeteg zudult sűrű egymás-utánban az elmúlt hónapban vorarlbergi falvakra, házakra, emberekre. A természeti katasztrófa ilyen arányaira még nem volt példa Ausztriában. Eddigi tapasztalatok, számítások, természettudományos ismeretek csak kis mértékben csökkentették a veszteségek arányait...

Ime, a természeti erőknél, az elemeknek hirtelen és váratlanul kitörő ereje, amely ellenállhatatlanul rombol és sodor magával minden akadályt. Ime, az ember a maga tehetetlenségében, valószínűségei képzelt képességeinek határvonalán! Ime, a halál félelmetes lehetőségei, amelyek ottrejtőzködnek még egy szállongó, szinte súlytalan hópehelyben is!

Magyar menekültek is mélyes részvétel és együttérzéssel viseltetnek Vorarlberg lakossága iránt. Beomlott és eltűnt házak-otthonok, elvesztett, eltűnt, vagy súlyosan sérült hozzátartozók: mennyi és mennyire mélyes élménye ez magyar menekülteknek is! Mennyire együtt-tudják ők is, hogy mit jelent az, akár a legkeményebb téiben megállani a sívár semmi előtt; hogy mit jelent családdal, gyermekkel kiszolgáltatva lenni a vadul tomboló fékezhetetlen elemeknek; hogy mit jelent egyedül maradni, e szónak oly sokféle értelmében is...!

Részvét és együttérzés annál mélyebb is lehet, mert alig van ma már magyar menekült Ausztriában, akinek ne lennének személyes jóbarátai: a derék, szorgalmas, takarékos és öntudatos vorarlbergiek közt is. Zord időkre vagy jelenre gondolat bizony át-átmelegíti az emberi, emberséges, és személyes szolidaritásnak nem egy szép megnyilatkozása, amely újra meg újra táplálja azt a hitet, hogy szükségszerűségek és törvényszerűségek könyörtelenségén mindég erőt tud venni, az egyesnek, a személyes embernek emberi szíve. Oly mozzanat ez, amely az emberi személyiséget mindég fölébe tudja emelni valamely személytelen közfelfogásnak vagy akár közhangulatnak is, és éppen az egyes embert eszméleti rá arra, hogy addig lesz ily értelemben ember, amíg ilyen személyesen érző embernek tud megmaradni.

A nagy katasztrófa pedig mindenkinek szóló figyelmeztetés is. Készülni a mindig váratlan halálra hontalanoknak és otthonban-élőknek; betegeknek és egészségesegeknek, szegényeknek vagy gazdagoknak... , hogy a testi halál mekedésé lehessen, és kegyelemmé amig: „... Isten eltöröl minden könnyet az ő szemcikkől; és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmultak.“ (Jel. 21. 4.)

A budapesti faszori gyülekezet is elvállalta egy teológiai hallgató taníttatását.

Az ezzel kapcsolatos gyülekezeti szeretetvendégségen a budapesti teológiai akadémia dékánja többek között azt magyarázta, hogy a lelkészképzés a gyülekezetet szolgálja, érte a felelősséget a gyülekezeteknek kell hordozniuk és a lelkésztanpótlásról is a gyülekezeteknek kell gondoskodniuk. A gyülekezet első rendű kötelessége — mondotta a dékán — hogy anyagi áldozathozattal és imádkozással támogassa teológiai akadémiaikat.

(Amikor a dékánprofesszornak e szavait teljes egészében osztjuk, aggodalommal gondolunk a gyülekezetek példás magatartásának reális hátterére. Ugy látszik, hogy teológiai akadémiaink személyi és anyagi nehézségekkel küzdenek. „Ahol a szükség, ott az Isten“ — mondja a magyar közmondás és ez így igaz. Az élő református közösségek magatartásában Isten megmutatja, hogy a nagy aratásnak a munkásairól is gondoskodik. — Szívesen utalunk ezúttal a pápai kollégiumnak lapunkban közölt történetére. A szerk.)

A pécsi reformátusok mindössze négyezren vannak a Lélek azonban látható tanúságtételre serkenti a keveseket.

A gyülekezet elhatározta, hogy vállalja egy lelkész képzésének a gondját. A presbiterium határozata alapján levélben értesítették a budapesti Református Teológia igazgatóját, hogy az első évtől kezdve a lelkészdiplomáig fizetik egy diáknak a tandíját, könyveit, teljes ellátását, még ruhával is ellátják és — imádságukban is gondját viselik. Lelkészsze-szentelések pedig palástot kap ajándékba a pécsi testvérektől.

A Teológiai Akadémia igazgatója a jelölt diákkal együtt Pécsre utazott és megköszönte a gyülekezet példaadó nagylelkűségét.

„Keresztyén voltunk azt jelenti — mondotta többek között — hogy ez cselekedeteinkből meglátszik. A magyar Református Egyházban történelmi jelentőségű a pécsi gyülekezet példája, mert a szeretet „ragadós“ és talán a többi gyülekezet is követni fogja az áldozatos példaadást.“

A professzor szavai után a meghatott diák, egy hatgyermekes lelkész házaspár fia, a gyülekezet előtt vallást tett arról, hogy követni kívánja Jézust. Eletténe vezet gondolatául Jézusnak ezt a mondatát választotta: **„Menj és hasonlóképpen cselekedjél!“**

Londonban összeült az emigráns Lengyel Evangélikus Egyház első zsinata, jelenti a U. p. Als. A híradás szerint zsinaton az esztországi, lettországi és szlovákiai evangélikusok is képviseltették magukat. A zsinat Fierla espeerest álitotta az emigráns egyház élére és egyidejűen püspökké nyilvánította.

Kétféle Bibliát adtak el az elmúlt esztendőben az Egyesült Államokban, jelenti az Evangelischer Pressedienst. Az amerikai könyvnyomtatás történetében példa nélkül áll a Biblia kelendősége.

Az Egyetemes Egyháztanács ezen a nyáron tartja az Egyesült Államok-beli Evanstonban második rendes világkongresszusát. Néhány statisztikai adat: A hivatalos delegátusok összlétszáma 592 lesz. Ebből az Egyesült Államokra 174, Kanadára 15, az Anglián kívüli Európára 161, Nagybritanniára 61 és más világrészekre és országokra 177 kiküldött jut. A delegátusok felekezetei szerinti felosztása a következő: 99 református, 98 evangélikus (lutheránus), 75 metodista, 74 anglikán, 55 ortodox, 51 unitárius, 36 baptista, 31 kongregacionalista, 25 képviselő a keleti egyházakból, egyéb keresztyén közösségek 25 delegátusa, Krisztus Tanítványainak 16 kiküldöttje és 7 ókatolikus.

Ebből a statisztikai összeállításból látható, hogy az Egyetemes Egyháztanács nem pusztán a protestáns egyházak közössége, hanem a teljes keresztyénség összefogása kíván lenni.

Az amerikai Független Magyar Református Egyház lapjából a „Magyar Egyház“-ból olvassuk a gyülekezetek sorozatos jubileumi híreit és az új gyülekezetek alakulásának híradását. A 25 és 40-éves gyülekezeti évfordulók fényesen bizonyítják ennek az egyháznak a komoly múltját, az új gyülekezetek pedig örömmel hirdetik fiatalságát.

Az e hónapokban 25 éves gyülekezeti évfordulóját ünneplő Dr. Vincze Károly főesperes és lelkészársai felváltva vándorolják az európai református menekült magyarok helyzetét.

George Bell cichesteri püspök, az Egyház Világtanácsa (Oekumenikus Tanács) központi bizottságának elnöke és felesége, továbbá W. A. Visser't Hooft, az Egyházak Világtanácsa főtákará, február havában látogatást tettek Magyarországon, jelenti a franciayelvű magyar egyházi tudósító. Részt vettek a Magyarországi Ökumenikus Bizottság kétnapos teológiai tanulmányi konferenciáján. A konferencia az Egyházak evanstoni nagygyűlésének témáival foglalkozott. Ezen felül Bell püspök és Visser't Hooft főtákará prédikáltak a budapesti Kálvin-téri református és a Deák-téri evangélikus templomban, továbbá a debreceni református Nagytemplomban.

Az amerikai egyházak létszámának öröndetes emelkedéléről számol be az E. P. D. — A híradás szerint az egyházak létszámának növekedési arányszáma az általános népszaporodási arányszámok kétszerese. A protestánsok létszáma az 1952. évi helyzethez viszonyítva. 3.9%-al, a római katolikusok pedig 3.5%-al emelkedett. — Érdekes külön megjegyezni, hogy a vasárnapi iskolás gyermekek létszáma egy év alatt 6.4%-al emelkedett.

AZ INDIAI KERESZTYÉN MISSZIÓK SORSA.

Amióta India önálló lett, az ott működő nyugati keresztyén misszióknak egyre több nehézséggel kell meg küzdeniök. Fanatikus hindu vallási csoportok hol a misszionáriusok evangélizációs, hol szociális és nevelő tevékenységét, hol mind a kettőt támadják. Ez utóbbi esetben azzal a megokolással, hogy a misszionáriusok azért végeznek szociális felvilágosító, gyógyító és nevelő munkát, hogy ezáltal is a keresztyénség kiválóságát bizonyítsák. Mult áprilisban dr. Katju belügyminiszter kijelentette a parlamentben, hogy „idegeneknek“ tilos indusokat keresztyénségre téríteni; tevékenységüket szociális, mezőgazdasági, nevelő és gyógyító munkára kell korlátozniok. Később a kormány módosította álláspontját, amelynek bizonyosságaként Amrit Kaur hercegnő, egészségügyi miniszter és a Nehru-kormány egyetlen keresztyén tagja, egy konferencián kijelentette, hogy a nyugati misszionáriusokat továbbra is szívesen fogják látni Indiában, akár evangélizációs, akár más, szociális természetű munkát végeznek, feltéve, ha nem ártják magukat indiai belügyekbe. A kormány megváltoztatott álláspontját legjobban tükrözi azonban magának a belügyminiszternek december 14-i újabb és az áprilissal teljesen ellenkező értelmű bejelentése, amely hangsúlyozta a vallásszabadság nagy fontosságát és a nyugati missziókat illetőleg

megállapította, hogy azok tevékenységét illetőleg nem fognak korlátozásokat szabni. Ezzel kapcsolatban igen figyelemreméltó az indiai Bangalore római katolikus érsekének, Pothcamurtnak nyilatkozata. Az érsek rámutat arra, hogy az egyház sem nem európai, sem nem amerikai, sem nem indiai, hanem egyetemes, amely felette van faji, nyelvi és földrajzi határoknak. Egyes nem római katolikus indiai keresztyén vezetők „nemzeti“ egyház szükségességét hangoztatják. Amennyiben ez azt jelenti, hogy egyház fejei és vezetői végül is bennszülött nemzetiségűek legyenek, ez egyezik a római egyház felfogásával. De ha ez „exterritoriális“ lojalitástól és ellenőrzéstől való függetlenséget követel, mint ahogy azt az indiai keresztyének országos konferenciája kifejezte, ez a római katolikusok által elfogadhatatlan. A nemzeti egyház fogalma tipikusan protestáns fogalom, amely a 16. században keletkezett és a keresztyénség szétdarabolódásának okává vált. A „katolikus egyház, éppen mivel katolikus, nem lehet nemzeti abban az értelemben, hogy hitvallása, istentisztelete és kormányzata egy bizonyos országra korlátozódik... hívei csak egy valakinek tartoznak hűséggel, aki számukra az Isten által kijelölt legfőbb Fő... A pápa ma történetesen egy olasz, de holnap éppúgy lehet egy hindu is.“

Nyikoláj, krutyicai és kolonnai metropolitát, a magyarországi protestáns, római katolikus és ortodox egyházak képviselőinek együttes jelenlétében, a debreceni református teológiai akadémia diszoktorrá avatta. A metropolita „A háború és a béke kérdései keresztyén megvilágításban“ címmel olvasta fel doktori értekezését.

Az értekezésből közöljük a következő sorokat:

„Az evangélium kizárólag egyfajta háborút követel a keresztyénektől: Háborút a bűn, harcot a gonoszság minden megnyilvánulása ellen. A bűn az oka minden földi szenvedésnek. A bűn rontotta meg az Isten és az ember viszonyát. — A gonosz kísértései ellen vívott harc igen súlyos feladat. Állandó éberséget igényel, a léleknek olyan készenlétet, amellyel a legnagyobb erővel vissza utítja verni a gonosz legkülönbözőbb megnyilvánulásait. A léleknek ez az állapota a belső békeesség, azaz a zavartalan csendesség, nyugalom és biztonság a harc bármilyen próbatételéi, a testi szenvedések, az üldözések közepette is, sőt még a halállal szemtől-szembe is.“

A jelenlegi kínai rezsim csaknem valamennyi keresztyén misszionáriust távozásra kényszerítette. Az Evangelischer Pressedienst közlése szerint 1948-ban még 4.000 prote-

stáns misszionárius dolgozott Kína területén. Ezzel szemben tavaly már csak ötvenről tudtak és ezeknek egy része is börtönbe került.

A délamerikai Kolumbia állam protestánsainak helyzetéről mindegyre nyugtalanító hírek érkeznek. Ami azonban a délamerikai protestánsok létszámának általános és szinte meglepetésszerű növekedését illeti, örömmel közöljük a Vatikán hivatalos lapjának, a „L' Osservatore Romano“-nak 1952. március 13-i számában megjelent statisztikai adatokat. Ezek szerint 1925-ben, Délamerikában mindössze 700.000 protestáns élt. 1952-re ez a létszám négy és fél millióra emelkedett. A legtöbb Braziliában él (1.657.500), azután Csilében (264.000) és Argentínában (259.000).

A Le Monde című francia lap 1953. augusztus 1-i száma azzal indokolja a protestáns előretörést, hogy Délamerikában kevés a katolikus pap és a mezőgazdasági népesség nagy része nyomorban él.

Eisenhower elnököt, akinek egyébként protestáns hitbeli meggyőződése közismert, a washingtoni római katolikus egyetem tiszteletbeli doktorává avatta. Az ünnepségen részt vett három bitoros, az Egyesült Államokban akkreditált apostoli delegátus, valamint több, mint 50 püspök. Ezen felül több mint 3.000 vendég nézte végig az ünnepi aktust.

ZSENIÁLIS BÜNÖSÖK.

Nem vagyok olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, hamisak, paráznák. Luk. 18:11.

Vannak a világon zseniális bűnözők. Egész életük mások megszorításából, rablásból, fosztogatásból áll és közben lehetséges, hogy a legfényesebb parketten, a legelőkelőbb társaságban mozognak. Senkinek sem jutna eszébe őket bíróság elé állítani mint csalókat, tolvajokat és gyilkosokat. Ugy gondolom és senki számára sem új dolog ez.

Vannak azonban zseniális bűnösök is. Sőt ezek többen. Egész életükön át sikerül mind magukkal, mind másokkal el-hitetniök azt, hogy ők a bűnkérdés tekintetében rendezett viszonyok között élnek. Mindenki tisztességes, jöerkölcsű, vallásos embereknek ismeri őket, joggal hangzik ajkukról a szólas: Nem vagyok olyan, mint egyéb emberek: ragadozók, hamisak és paráznák. Sőt adakoznak jót cselekesznek, egy sereg kegyes, vallásos gyakorlatot üznek. Oh, mennyit farradoznak. Kifejezeten jó emberek, előlülnek ez egyházi tisztségekben, viselik az egyház terheit. Áldozatokat hoznak érte, dézsmát, tizedet adnak, többet tesznek, mint az átlagember.

A farizeus elnevezés hozzánk a szó megbélyegző értelmében jutott, holott farizeusnak lenni azt jelentette, amit Pál apostol mond a Filippi levélben, hogy: törvénybeli igazság tekintetében feddhetetlen voltam. Egy becsületes farizeus zseniális bűnös volt, akinek sikerült a becsületesség, a jó erkölcs, az Istennel való rendezett viszonyok látszatát teljes mértékben megőriznie.

Gondolkoz csak el rajta: nem ilyen zse-

niális bűnös vagy-e te is? Mindeztideig sikerült megőrizned a vallásosság, a keresztyénség látszatát. Környezetekben mindenki jó keresztyénnek tart téged. Magad is a legritkábban kapod rajta magad, hogy valahol vétnél a törvény ellen. Titkosorádban megcsökolod kezedet és megsimogatod orcád a tükör előtt: nem vagyok olyan, mint egyéb emberek. De most szólj, figyelj ide. Van Istennek egy kijelentése, amely így hangzik: Vajjon megáll-e szíved azon a napon, amikor én számolok veled? Eljön az idő, amikor Isten maga teszi mérlegre a te cselekedeteidet. Akkor majd nyilvánvalóvá válik, hogy mennyi volt a festék és mennyi a valóság cselekedeteidből.

Jól vigyázz, mert ha nincs új szíved, ha nem nyertél Jézus Krisztusban új életet, akkor hiába öltözteted rá régi, atyáidtól örökölt életedre a kegyesség öltözetét. Ki fog derülni, hogy olyan vagy, mint a mesebeli királyné kismalaca, amelyet hiába fürdettek, mosdattak, tarottak hófehéren, a legelső adandó alkalommal, amikor megfedkezett a jó nevelésről, belefeküdt a pocsolóyába. Embert szíved helyett ha nem nyertél új szívet Istentől, akkor az az emberi szíved újra és újra romlásba dönt.

Zseniális bűnösök. Vajha ráébrednétek, hogy magatokat csaljátok meg és ne ennek az öncsalásnak egyszer megrendítő következményei lesznek. Vajha felismervén kételtéti éltetek sulvos következményeit, szívetekre szakadt büntudattal és bűnbánattal menekülétek Jézus Krisztus keresztyénhez, ahol még a ti számotokra is van élet!

Béke és háború.

II.

A fenti kérdés tárgyalása során az a próféta szó volt alapfogulatunk, hogy a béke az igazság gyümölcse (El. 32:17). A béke tehát nem negatív fogalom, nem háboru-mentes helyzetet jelent, hanem pozitív tartalmu állapotot s harmóniát értünk rajta. — Kell, hogy az adott viszonyok között mindenki a lehető legteljesebb mértékben megkapja a maga osztályrészét. Ennek a formális igazságnak a társadalomban való érdemleges érvényesülése a béke feltétele.

Legutóbb azt vizsgáltuk meg, hogy mi az Egyház feladata az igazságos béke gyakorlati megvalósításának a területén. Mai sommás tanulmányunkban a háborút tesszük a keresztyén etika mérlegére.

Első tételünk: A háború valamely igazságtalan állapotnak, vagy igazságtalan törekvésnek a gyümölcse. Jogossága, vagy jogtalansága nem állapítható meg a megelőző körülmények tárgyilagossága és megértő vizsgálata nélkül.

„Az igazságtalan béke szükségképpen háborút nemz” — írja Barth Károly és a következőképpen folytatja: „A pacifisták és militaristák egyaránt tévednek, amikor elsőrendű feladatuknak tekintik az állam le- vagy felfegyverzését. Igaz, hogy ez is súlyos probléma, de az elsőrendű probléma egy mindenki számára igazságos életrend megteremtése”.

A keresztyén etika ezek szerint első sorban még akkor is a békére veti szemét, amikor a háború kérdésében kell nyilatkoznia. A háborút megelőző állapot az a fá, amelyik megtermi a megelőgetettségnek az izes, vagy a válságnak a keserű gyümölcsét; épen ezért még akkor is a fát kell vizsgálni, ha a probléma a gyümölcsben jelentkezik. — Ha a háború kérdésében valamely egyháznak egy adott történeti helyzetben kell nyilatkoznia, azt nyugodt lelkiismerettel csak akkor teheti, ha megelőzőleg minden tőle feltehető elkövetett háborút szülő igazságtalanság megszüntetésére. (Megelőző cikkünkben írtunk arról, hogy e vonatkozásban az Egyháznak milyen eszközök állnak rendelkezésére.)

Második tételünk: A háborúra vezető igazságtalan helyzet jelentkezik akár egy államon belül mint társadalmi feszültség, akár az államközi életben mint hatalmi önzés. Ugyorok e kétféle igazságtalanság együttesen termi a háborus légkört.

Külön kötetet igényelne annak megvizsgálása pl. hogy a magyarországi egyházak latba vetették-e teljes erkölcsi súlyukat a belső igazságtalanság megszüntetésére, valamint hogy az érdekelt államok egyháza szolidaritást vállaltak-e a magyar testvéregházakkal, amikor a Dunamérséki nemzetközi igazságtalanságait kellett volna békés változtatások útján megszüntetni.

Alapjában véve a Hegyibeszéd gyakorlati alkalmazásáról van szó. „Boldogok a béke kovácsai” — tanítja Jézus (Máté 5:9). Társadalometikai vonatkozásban ez nyilván a következőt jelenti: Boldogok azok, akik kockázattól vissza nem riadva, keresik az igazság jegyében kinek-kinek jogos osztályrészét és szorgalmazzák annak megadását.

Valamely háborúért való felelősség csak akkor árhatható egyik, vagy másik félre, vagy megosztva mindegyikre, ha a bírál tisztázzák, hogy megelőzőleg ki milyen mértékben kapta meg az őt illető részt. A háborúért való felelősség sokszor összefonódik a rossz békéért való felelősséggel.

Harmadik tételünk: már közvetlenül a háborúra vonatkozóan fogalmazzuk: A keresztyén tanítás szerint a háború csak mint végszükség jöhet számításba és a keresztyén ember megengedett lehetőségeinek a határára van.

Külön könyvet kívánna annak a látszólagos ellentétnek a vizsgálata, amelyik felületes szemlélet mellett a hatodik parancsolat (ne öl!) és azok között a háborúk között fennáll, amelyeket az Oszóvetség tanúsága szerint Isten rendelt. Ugyanezt a látszólagos ellentétet tapasztalhatjuk Jézusnak a Getsemáné kertjében elhangzott parancsa („Tedd helyére szabályadat, mert akik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök!”) és a között, hogy a lelkes tanítvány kardot hordhatott. (Máté: 2:52.) — És még folytathatnók ezeknek a bibliai eseteknek a felsorolását.

A probléma kifejtéséhez szükséges hely hiányában ezuttal csupán röviden megjelöljük Egyházunk több doktorának közös véleményét: A hatodik parancsolat a gyilkolást

tiltja, de a Biblia egyéb helyeivel összevetve, kivételes esetben nem zárja ki emberi élet kioltását. Ennek a felfogásnak az alátámasztására ehelyütt csak az Ujszövetségnek két helyére utalunk:

A János írás szerinti Evangéliumban (19:10—11) Pilátus így szól Jézushoz: „Nem tudod-e, hogy hatalmam van arra, hogy megfeszítslek? Jézus pedig így válaszol: „Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna néked”. — A Római levél 13. része ezt a felülről adatott hatalmat megerősíti, amikor a felsőbbség iránti engedelmességről beszél.

Annak bibliai megvilágítására, hogy az ölés milyen rendkívül kivételes esetben tartozik csak a keresztyén ember lehetőségei közé. A Getsemáné kertjének fentebb idézett eseményén felül arra a történetre utalunk még, amikor egy samaritánus falu Jézust nem fogadta be (Lukács 9:52 és köv.). A tanítványok eképen reagáltak: „Uram, akarod-e, hogy mondjuk, hogy tűz szálljon alá az égből és emésze meg ezeket; mint Illyés is cselekedett?” De Jézus megfordulván, megdorgálá őket: „Nem tudjátok, minémi lélek van tibenetek. Az embernek Fia nem azért jött, hogy elveszítse az emberek lelkét, hanem hogy megtartsa. „Elmenének azért más faluba.

Ugyanezt a gondolatot megtaláljuk már Ezékielnél is (18:23): „Hát kívánva kívánom én a gonosznak halálát? Ezt mondja az Ur Isten; nem inkább azt, hogy megtérjen utjáról és éljen?”

Anániás és Saphira halála (Csel. 3.) viszont ismét emellett szól, hogy a bűnt olykor közvetlen halállal bünteti Isten s hogy e büntetést emberrel mondhatja ki.

E példák után megismételjük: A keresztyén etika ismeri az ölés lehetőségét, de csak mint kivételes, szélső határesetet. Az nyomban gyilkosságig minősül, ha nem mint Isten parancsának való engedelmesség, hanem mint önkényes emberi cselekmény jelentkezik. Csak akkor engedelmesség, ha Isten tervét szolgálja. A Getsemáné kertjében a tanítvány hadakozása, bár tiszta emberi indulat szülte, nem szolgálta volna Isten tervét. A samaritánusok kiirtása sem.

Ezzel adva van az államhatalmat gyakorló, vagy a béke és háború kérdésében döntő keresztyén embereknek a rendkívül felelőssége.

Negyedik tételünk: A háború jogosságának a problémája a keresztyén ember számára ezzel kérdéssel azonos: Valamely adott kritikus történeti helyzetben miképpen engedelmeskedjék egy nép Istennek?

A Bibliában foglalt isteni kijelentés nem ad kész megoldást; nem kiméli meg az embert a hitben való személyes döntés felelősségétől. Esaiásnak Szíriával és Izráellel szemben ellenállásra buzdító „hősi próféciája” (Es. 7.), valamint Jeremiásnak a Káldusokkal szemben való „defetizmusa” (Jer. 37, 38) egyaránt Istennek való engedelmes-ségből fakadtak.

A háború jogosságával kapcsolatban igen figyelemreméltó Barth Károly fejtegetése:

Lehet, hogy valamely népnek vagy államnak olyan az állapota, hogy Isten iránti engedelmes-ségből be kell oltadnia egy másik államba. Lehet azonban, hogy valamely nép megközelítette Istennek a társadalom igazságos berendezésére vonatkozó akaratát és épen ezért nincs oka arra, hogy behódoljon. Ha valamely külső hatalom egy ilyen nép függetlenségét, létét, erkölcsi és szellemi misszióját, Istennek való kapcsolatát fenyegeti, akkor végszükségben joggal nyulhat fegyverhez. Ellenállásával Istennek fog engedelmeskedni.

Az ilyen jogos önvédelem mellett annak a népnek a magatartása is engedelmes-ség, amelyik a végszükségben lévő másik nép fegyveres segítségére siet.

Barth ezek szerint a minősített önvédelmet és megsegítést tartja a keresztyén etika által elfogadható háborus oknak.

Egy-egy népnek a fegyveres ellenállása, illetve ilyen megsegítése, az említett feltételekkel nemcsak mint lehetőség, hanem mint kötelesség is jelentkezik. Konkrét példát említve, ilyen kötelességnek tartaná adott esetben hazájának, Svájcnak a védelmét.

(Megjegyzésünk: Látásunk szerint Jézus Krisztus váltságáhalálának nemcsak a személyek, hanem a népek életére is jelentése van. A bűnbánat és erkölcsi megújulás útján minden nép felemelkedhet és Isten előtt méltó lehet a független állami életre.)

Ha jogos végszükség forog fenn, az Egyház hívja bűnbánatra és megtérésre a népet, vigasztalja és bátorítsa, valamint imádságával álljon teljes lélekkel mellette.

(Az Egyháznak a háborúval szemben és a háborúban követendő magatartását az 1937 évi oxfordi ökumenikus konferencia különösen vizsgálat alá vette. Ennek a konferenciának az anyagából idézünk:

„A Krisztus váltóságát hirdető Egyház minden emberben testvért lát, akiért Jézus Krisztus meghalt. Epen ezért mind béke, mind pedig háború idején nemcsak azért a nemzetért kell imádkoznia, amelybe Isten helyezte, hanem ennek a nemzetnek az ellenségeiért is. Ha az egymással háborúban álló népek keresztyénei Jézus tanítása szerint imádkoznának, sohasem imádkoznának valaki ellen...”)

Ötödik tétel helyett feltesszük a nagy kérdést: Quid nunc? Itt és most mi a teendő?

Előjáróban két dolgot kell leszögezünk: a) Témánk szempontjából korunk legnagyobb büne Isten szuverénitásával a tagadása. Ennek — bár nem az egyetlen — de ma mégis legmerészebb formája a totális állam.

A totális állam minden erkölcsi megkötéstől mentesen a saját akaratát tartja a legfőbb normának. „Erkölcsi gatlások nélkül” és függetlenül alkotja felfogását az emberről, hitről és kultúráról (ez utóbbin belül természetesen a jogról is). Ha az érzelhető világ változásai úgy kívánják, akkor előzetesen alapvetőnek jelzett nézetét is könnyedén módosítja, tekintet nélkül a vállalt kötelezettségekre.

b) A másik dolog, amit meg kell állapítanunk, az, hogy az atomkor háborúja egészen más, mint az a fegyveres védekezés, vagy megsegítés, amit fentebb a keresztyén etika határeseteként említettünk. Az atomkor háborúja egy bontakozik ki korunk eseményeiből, mint egy univerzális, totális és infernalis gépezet mely a védeni kívánt értéket is könnyen magával ragadhatja.

Quid nunc?

Az Egyház vegye „véresen komolyan”, illetve — történeti síkon maradván — egyházaink vegyék ilyen komolyan Isten szuverénitását és az idők jeleit. Életük, egzisztenciájuk (vagyis Isten népének élete, egzisztenciája) legyen Isten iránti engedelmes-ség, legfőképpen az igazságra való törekvés és a tökéletesebb szeretet által. Egy ilyen egzisztenciális igehirdetés és példaadás oldhatja csak fel korunk tragikus ellentmondásait. Csak egy ilyen egzisztenciális krisztusi Egyház adhat hiteles tanácsot a borus napoknak ama legsötétebbikén, amikor a bűn alatt nyögő emberiség számára a békés változásoknak netán legeslegutolsó lehetőség is kimerül.

Mindaddig azonban, amíg ez a rettenetes nap el nem érkezik, az egyházak imádkozzanak (Isten népe imádkozzék) a társadalmi igazságra törekvő békés változásokért és gyakorlatilag is minden lehetőséget kövessenek el ezeknek az érdekében.

Quid nunc? — tegyük fel a kérdést magunknak, mint szétszórtságban élő magyar reformátusok egyháza. — Mi a teendő?

Elsőször is legyünk Krisztus királyságát elismerő, élő testvéri közösség, vagyis valódi egyház.

Azok vagyunk már? — Isten népe vagyunk?

Ha azok vagyunk, akkor könnyebben megtaláljuk az engedelmes-ség útját. Akkor a megoldást nem keserűségtől és egyéb indulatoktól vezetve keressük, hanem alázatos és minden áldozatra kész engedelmes-ségből. Így fogunk szélesebb utat találni a testvéregyházak szolidaritása felé, így fogunk jobb meghallgatást találni. Így válunk érdemessé Isten kegyelmére.

A jelen sorok írója köszönettel venné az olvasók hozzászólását. Csak az a kérése, hogy a hozzászólók lelkiismeretesen gondolják végig az adott történeti helyzetet és érveiket a Bibliában adott Kijelentésből merítsék. Ha így egymás hitéből és cselekedeteiből, épülünk, ez egyik jele annak, hogy valóban evangéliumi egyház vagyunk.

Egyházaink nyilatkozataiban sokszor szerepel a béke. A Református Világszövetség woudschoteni deklarációjában is benne van. Ma azonban a béke kompromittált, ködös fogalomná vált és azok, akik szenvednek, gyümölcset hívják békének, de félreértés elkerülése végett mégis azt kéri, hogy egyházi nyilatkozatokban a béke „igazságos” jelzővel ellátva, mint igazságos béke szerepeljen.

„Keresztyén” politikáról.

(Részletek Némethy L. leveléből)

„A mi modern korunkban gyakran hallunk „keresztyén” politikáról, irányzatról és nevelésről. Azonban az olyan egyének, akik a megtérés folyamatán átesetek, az első szempillantásban bizonyosságot tesznek afelől, hogy megtérésükig nem voltak keresztyének. Egyik hívő református barátom volt kb. egy évvel ezelőtt otthonról, hogy ő jöllehet „keresztyénként” nőtt fel, de nem tudta mit kezdjen Krisztussal. Fogalma sem volt a megváltás és üdvbizonyosság kérdéséről. Magam is így voltam hosszú-hosszu ideig. Ebből azt állapítom meg, hogy a keresztyénség inkább valami tudálatos papi foglalkozás lett egy magas hit-tudománnyal, ami a maga valójában érdemesnek látszó életjövő, de attól messze áll, hogy a lelkeket Krisztus követőivé vezesse. Luther szerint is, az az egyház, mely híveit az üdvbizonyossággal nem tudja elvezetni, megszűnt annak lenni.

Ahogy a magam életem során visszapillantok, valamikor az egész problémát csak abban láttam, hogy a keresztyénséget az emberek öröklék, vagy éppen beleszületnek, mint a más vallásuk. Pedig ez nem így van, ha az élő Krisztus tekintjük az egyén és minden keresztyén egyház fejének. A világ sokszáz millió keresztyénnek statisztikázott egyénéi, illetve azoknak hatalmas százaléka, nem nevezhető krisztusi értelemben keresztyének, csak az ő nevében megkereszteltek; ez pedig ágazat nem jelent keresztyén erkölcsi magatartást az ige értelmében: „Térjetelek meg és keresztelkedjetelek meg”.

Igy aztán, amikor a társadalom majdnem-keresztyén-ami egyuttal hitetlent is jelenthet, akkor a világ vezetői némi kétéllyel nyulnak keresztyén problémákhoz, mert jól tudják, hogy a problémák megoldásákor, avagy fenyegető veszedelmek leküzdéséhez nincs kire támaszkodni. Nézzük meg a nagy és kis nemzetek ifjuságát és próbáljunk bibliai összehasonlítást tenni, hogy a világ ifjusága megközelíti-e azt, ahogyan Pál apostol megírta, milyennek kell lennie a keresztyén ifjunak. Már pedig a megkorhadat és bűnbűn megromlott világot csak az ifjuság tudná a magyagyermekek hitével megújítani. De mihelyt rájön a felnőtt ezerféle bűnére, ugyszólván nincs kitől tanulnia és önszeze után megy. Így bűnre bűnt halmoz, es a világ bűnkigyője sűrűn körülgörözi ezt az egész földet.

Az elmúlt világégésben Európa, önmaga vette kezébe sorsát, azzal hogy önmaga oldja meg. Istent nem vette, számításba. Meg is kapta, amit keresett.

Európának természetesen vannak „keresztyéni” értékei, ez kétségtelen. A mohammedán államoknak is vannak értékeik, sőt a pogányoknak is akad, amit érdemesnek tartanak megvédeni. Európa csalódott, mert sok mindenben hitt, csak épen Istenben nem. Válságainak a megoldására ezerféle izmust, jó vagy rossz ideát keresett, csak azt nem tudta, hogy bűneit Krisztusnál kell letennie. Bajainak a gyógyítására nem ahoz az orvoshoz fordult, aki azt kérdezte tőle, „akarsz-e meggyógyulni?”

Eddig még nem ismertem politikát, mely százszázalékos tisztességben gyökerezett volna. Hiába cégjelezték „keresztyén”-nek vagy „keresztyény”-nek. Már pedig a Krisztus követésében jöttányit sem szabad mulasztani.

A debreceni kollégium Kálmán-dombormű felírásán találtam: „ne féljetelek attól, aki a testet öli meg, hanem attól, aki a lelket”. Ezen az alapon valóban van mit félni, de nemcsak Európában, hanem ha széttekintek, még itt Amerikában is. Nemrégiben maga Eisenhower elnök küldött üzenetet az itteni egyházak, felekezetek, gyülekezetek vezetőihez, hogy Amerikáért imádkozzanak és hogy problémáinkat így próbáljuk megoldani. Ha hívő keresztyének lennénk, akkor nem hagy-nánk figyelmen kívül a Jelenések könyvében megírtakat és bátran vennénk fel a küzdelmet a mindjobban erősödő rém ellen. Mert Krisztus igazságáért harcolni kell, még akkor is, ha látszólag biztos a halál. Vajjon mi lett volna Európa keresztyénségével, kultúrájával és fennmaradásával, ha nem lettek volna neki Hunyadi és Kapisztrán Jánosai? És vajjon ki volna az, aki kételkednék, hogy korunkban Isten nem támaszt majd arra hivatottakat, kik fel merik venni a küzdelmet.

Csodálkozom és nem értem magam sem az embert. Az ember ügyét Istenénél vesztette el, de keresni mindenhova megy, csak Isten hez nem. Még a legnagyobb tekintélyű emberek sem jönnek rá, hogy küzdelmünkben az embert Isten elő kellene vezetni. A világ hatalmas tudományában az elméletek már csillagmagasságuk, ahova az ember eszével

tornázta fel magát, de ennél sokkal értéke-
sebbnek látnám, ha lelkével a magasságos
Isten trónusa elé szárnyalna, ahol van ke-
gyelem. Ugy látom, hogy nem lelki alkotá-
sokat akarnak védeni hanem egyebet,
amire keresztyén bélyegzőt nyomtak, és itt
a hiba. Istennél legbecesebb a megtért lé-
lek. Európa szégyel Istenhez közeledni —
mint ahogyan én is voltam — és így Isten
sem közeledik hozzá.

„Isten lélek és aki Őt imádja, szükséges,
hogy lélekből tegye.“ Ugyszintén „Hit nélkül
lehetetlen Istennek tetszeni“. Ebben látom
a magam és minden embertársam „problé-
máját“ és annak megoldását. Aki nem hisz,
nem keresztyén. Míg meg nem tér, nem ismeri
bűnét. Míg nincs bűntudata, nem könyörög.
Míg nem könyörög, nincs bűnbocsá-
sánát sem. Nagyon szimpla, ugyebár?

Isten üzentéje újlag e világnak, hogy a
langyos-melegeket „kiokádja“ a szájából.
Ugy gondoljuk, nem képes ma népeket te-
remteni és a másikat vele megveretni? Ne
legyünk ily hitetlenek. Isten tegnap, ma és
holnap ugyanaz. Csak az oldja meg a világ
problémáját, ha az ember újra Istenéhez for-
dul. Akkor Isten azt fogja mondani, „leszek
néki Istenül és űk lesznek az én népeim“. Ilyet
ember-világunknak még leghíresebbjei
és legnagyobbjai sem jelenthettek ki. Feles-
legesnek tartok csodavarást, vagy okosko-
gást; ehelyett okosabb azonnal megtérni és
azután Isten kijelenti megint, hogy mit kell
az embernek tennie. Aki nem hiszi, próbálja

meg. Ha pedig ez bekövetkezik, felesleges
lesz arról okoskodni, hogy lehetséges-e ke-
resztyén politika és hogy ezt ki valósít-
hatja meg, vagy hogy ki és mi rombolhatja
le. Krisztus vére a váltság a világ Kömives
Kelemenjének nagy építésében. —“

Némethy László testvérünknek Amerikából
küldött irását köszönjük.

Központi gondolata az, hogy megtérés nél-
kül nincs keresztyén politika (életgyakorlat).
Erre mi is mindig visszatértünk cikkeinkben,
de a tétel annyira lényeges, hogy nem lehet
eleget ismételni.

Engedjen meg a szerző egy-két meg-
jegyzést:

Rovatunkban, — amint 1953. júliusi
számunkban írtuk, — erre a kérdésre
keressük a választ: „Milyen legyen a
keresztyén ember helyes magatartása
a gyakorlati életben?“ — Bár Némethy
Lászlónak teljesen igazat adunk abban,
hogy minden gyakorlatnak a megtérés
a kezdete, mégis szeretnénk hozzáfűzni,
hogy véleményünk szerint jó és szük-
séges dolog olykor szembenezni a min-
dennapi élet problémáival. Hasznos, ha
a világ utvesztőibe olykor konkrét mó-
don világítunk bele az Ige fényével,
vagy ha néha „in flagranti“ próbáljuk
leleplezni és erőltetni azt a vonzást,

amit a világ reánk gyakorol. Október-
novemberi számunkban ezzel a célki-
tűzéssel elemeztük pl. a propagandát,
mint korunknak egyik kétesértékű ha-
talmi eszközt.

Általában igyekszünk szerény tanul-
mányainkban szem előtt tartani azt a
gondolatot, amellyel Dr. W. A. Visser't
Hooft zárta be Európa védelméről
Genfben mondott beszédét: „Meg kell
élni a hitet Istenben, aki mindeneket
ujjíateremt.“

Testvérünk azt írja, hogy keresztyén-
ség a hittudománnyal való papi foglal-
kozás lett, ami egymagában még nem
alkalmas arra, hogy lelkeket Krisztus-
hoz vezessen; márpedig ez utóbbi volna
a cél.

E megállapítás második része szini-
gaz, ami azonban első tételét illeti, le-
gyünk tárgyilagosak. Sokféle tapasztal-
juk, hogy lelkesek és világi vezetők
érzik az idők súlyát és nagy erőfeszíté-
seket tesznek arra, hogy a „semper re-
formari“ elve alkalmazott szabály le-
gyen, valamint hogy a keresztyén hit és
morál a „laikusoknak“, vagyis Isten né-
pének, mindennapos légkörébe, élet-
módjává, tanuságtételévé, röviden:
Krisztust követő gyakorlatává válják.

Ami az emberi ész hallatlan eredmé-
nyeit illeti, mi nem gondoljuk, hogy ez
önmagában haszontalan, vagy különö-
sen, hogy káros volna. Szerintünk az a
hiba, hogy értelmének csapongását az
ember nem rendeli alá Isten szuveréni-
tásának. A tudás alapján véve dicsé-
retes dolog, mert az ember Isten terem-
tett világát ismeri meg még akkor is,
ha az amerikai Adamski professzor
módjára a Vénusz-csillag földreszállt
emberével parolázik. A baj nem a tu-
dás tényében, hanem ott van, hogy ami-
kor az ember mind mélyebben merész-
kedik a teremtés műhelyébe, nem bo-
rul le a Szent és Végtelen Isten előtt,
nem engedelmeskedik néki fokozott
engedelmességgel, hanem kihasználja
Isten engedélyét és a saját bűnös indu-
latai szerint, Isten akarata ellenére al-
kalmazza az Univerzumból ellesett tit-
kokat. A tudás tehát nem haszontalan,
de az ember szive bűnös. Az Egyház-
nak fokozott erővel kell prédikálnia:
„Térjete meg, mert elközelgett Isten-
nek országa!“

Itt újra igaza van Némethy László
testvérünknek. Köszönjük tanubizony-
ságát.

Hol van a Te Istened?

(Olvasd a XLII—XLIII zsoltárokat.)

Az Oszövétség népe Sion hegyét és Sala-
mon templomát Isten lakóhelyének tartotta.
Akkor az ősi szertartások keretében ott dí-
csőthettek, imádhattak Istent, azok úgy
éreztek, hogy azon a szent helyen szinte ér-
zékelhető közösségbe kerültek Ábrahám,
Izsák és Jákob Istenével. A sioni szentély
kítárt kapui elragadtatásra, lelki gyönyörű-
ségre ölelték a magasságos Isten felé áhi-
tozó híveket. A templom küszöbén kívül csak
a mult dicsősége vigasztalta és bátorította a
folytonos külső-belső háborításban élő zsidó
népet, de a küszöbön túl, Isten állandónak
hiitt jelenlétében, örök boldogságra látszott
megállni az idő.

Észak-Palesztina zordon tájairól, a Jordán
vadul rohanó vizeinek zugása mellől, Sala-
mon szent és fényes templomába vágyódik
vissza a száműzött költő, ahonnan ellensé-
gei menekülésre kényszerítették. Vágyódása
kinná fokozódik akkor, amikor az idegenek
ezzel a kérdéssel gyötrik: Hol van a te
Istened?

Hol van a te Istened, te kivert árva lélek,
aki kívül estél az ő közösségén? Hiába mon-
dod, hogy Jeruzsálemben, hiába beszélsz
templomáról és dicsőségéről; eltévedt, gaz-
dátlan eb vagy, prédája gunynak és üldö-
zésnek.

És ez az ember vágyik az ő Istene után.
Ugy liheg feléje, mint ahogy az eltévedt
szarvas, vagy a pusztai antilop liheg a ki-
száradt patakmederben a víz után.

Egy mai pszichológus hamar felállítaná a
diagnózist: Beteges arányú téves képzet.
Egy tudós teológus is megállapíthatná:
Istennel téves feltételezése. Isten univerzális,
mindenütt jelen van, mindenütt megtalálható;
nem lehet sem a Jeruzsálemi, sem más szen-
télyhez kötni.

Mi megértjük a Hermon foglyát. Szívében
az egyetlen, az igaz, az élő Isten hite él, de
ez a hit átszűrődik porszemnyi emberségén.
Igazi istenhite az őskőtől öröklött nyelvén
és gondolati képeiben, meg a nemzedékek
alakította szertartásokban kap elképzelhető
és tapasztalható formát. Ezek által tudja
megragadni a földöntúlit, az örökkévalót, a

végtelent; a tiszta szellemi, de mégis szemé-
lyes Istent.

Ott az idegenben, a Jordán felső folyása
mellét, olyan költő, mint egy dobogó szívű
emberi csonk. Szellemi tagjait lemészélték,
amelyekkel egykor Istenhez járult és amely-
ekkel szent közelségét szinte tapintani tudta.
— Ember a zsoltáríró; testbe, földi képze-
tekbe zárt ember, de épen ezért érezzük köz-
zel magunkhoz. Könnyen beleéljük magun-
kat helyzetébe; átéljük szenvedését; vele hall-
gatjuk a vizek idegen zugását; vele kinló-
dunk a fejére hulló gúny miatt és vele egy-
ütt vágyakozunk. Vágyakozunk „kicsinyes
primitív emberi módon“ az elveszett szen-
tély, az ősi szent hangulatok, az öröklött
szertartások után.

Ugyanakkor azonban, amikor a száműzött
költővel együtt mi is „pszichikai tévelygők-
nek“, „rossz teológusoknak“ leplezzük le
magunkat, vigasztalás hatja át lelkünket: A
hebroni költő elégiája az Egyház tanúsága
szerint Isten ígéje lett. . .

A világ meg szokta kérdezni tőlünk: Hol
van a te Istened? Különösen akkor kérdezik,
amikor nagy bajban, vagy nyomorúságban
vagyunk. Jóbhoz is ezzel a kérdéssel fordul-
tak barátai.

Hol van a te Istened?

A csapásokban vergődök, az élet zsákut-
cájába jutottak, hajlamosak arra a válaszra,
hogy magasan az érzékelhető világ fölött.
Ott, ahol nincs tragikus helyzet, gond, könny,
hanem csak szellemi fenség és nyugalom
van. Messzebb van az Isten, semminthogy
fel lehetne fogni, tökéletesebb, hogysem ta-
pasztalni lehetne, szentebb, hogysem földi
szeretet tárgya lehetne, mindenekfelett pedig
távolabb, hogysem létsorsunkat alakíthatná.

Hol van a te Istened?

A kiegyensúlyozottak, az értelmükben bi-
zék arra a feleletre hajlanak, hogy a világ-
ban. Benne van a természetben, tavaszban,
nyárban, sziklában, virágok séjtjeiben, egy
a világgal. Vele változik; nincs hatalma az
ember felett, nem tudja megítélni és meg-
váltani. Az emberi szív törvénye Istennek is
törvénye, nincs szuverén akarat, nincs fele-

lőség, nincs párbeszéd Isten és ember kö-
zött, csak élet van; olyan amilyen van.

Hol van a te Istened?

A templomban, mondják a vallásosok. Ezt
mondja ma is sokmillió ember, aki kultusz-
ban, valamely szent helyen, szent tárgyban,
ritusban, szertartásban találja meg Istent,
vagy legalábbis véli megtalálni. Milliók van-
nak, akik csak ezekben találják meg Istent.

Ennek az a következménye, hogy papi
rend támad, amelyik megmondja, hogy me-
lyik az a szent hely, ahol Istent meg lehet
találni. Ez a papi rend Isten jelenléte felett
mintegy rendelkezik; kirekeszthet belőle
olyanokat, akik más uton keresik Istent és
lelki minőségre tekintet nélkül Isten vélt kö-
zösségébe fogadhat olyanokat, akik engedel-
meskednek — neki. Az így magyarázott és
közvetített Isten nem lélek. Ahol pedig nincs
lélek, ott nincs szabadság.

Hol van a te Istened, testvérem?

A Jézus Krisztusban. Benne jelent
meg, mint örök szeretet, kiválasztott és reá-
bizott minket. Őbenne Isten szembenéz ve-
lünk és mellénk áll; megtérésre hív, hogy
gyermekéül fogadhasson. Krisztus egy új
világnak a kezdete. Mindenek felett azonban
annak a Léleknek a királya, amelyik látha-
talan és szabad. Nem vehet néki gátat sem-
mi emberi hatalom és vele olyan közvetlenül
érintkezhetünk, mint a falevél a széllel.

Igen, mi Krisztuson keresztül találjuk meg
Istent, mert Ő jelenti ki az Atyát, aki úgy
különbözik a világtól, mint mester a művé-
től. Felette áll ennek a világnak, de mint
testett öltött Ige történetileg is benne volt
és Szent Lelkével ma is benne van. Naponta
hivogatja népét, hogy gyülekezettel, testvéri
közösséggel, Egyházat alakosson. Számunkra
Krisztusban jelent meg a megváltó Isten, aki
mint láthatatlan Fő mindenkinek parancsol
és mindenkinek szolgál, akit egészen bírha-
tunk és tulajdonai lehetünk, aki által a má-
sik embert testvérné nevezünk.

Hol van a te Istened? Nemcsak e világ
felett, nemcsak e világban, nemcsak a tem-
plomban, hanem Krisztusban, aki kijelenti
az Atyát és küldi a Szent Lelket. Krisztusban

lesz Isten az éném, én meg Krisztus által
Istené leszek.

A nagy kérdés csak ez: Meglátszik-e raj-
tam, hogy Krisztus által Istené vagyok? —
Igen, ha Krisztust befogadtam.

Hol van tehát az én Istenem? Krisztus
által énbennem.

Ha Krisztus bennem él, megsejyenyülnek
a gunyolók s nem kérdik többé: hol van a
te Istened? Az emberek látják a mi jócsele-
kedeteinket és dicsőítik a mi mennyei Atyán-
kat.

Mindezek felismerésében adva van magyar-
ságunk vigasztalása, reménysége, felelőssége,
valamint felemelkedésének és jobb sorsának
a titka.

K. L.

Neveden hívtalak.

Egy fiatal diák egyetemi tanulmányai köz-
ben az Isten országa igazságától egészen
eltávolodott. Vizsgáira készülni egy hegyi
pásztor csendes kunyhóba vonult vissza a
hegyek közé. Egyszer késő este tért vissza
a pásztorkunyhóba. A pásztor magára hagyta
öt, mert egy ökor eltévelyedett a többi közül
és lámpást véve kezébe annak keresésére
indult.

Hamarosan hallotta a diák, amint a távol-
ból felhangzott a kiáltás a hegyek között:
Ökröcském! Ökröcském! — Isten Szentlelke
felhasználta ezt az eseményt a diák életében.
Rádöbbsent, hogy ő is ilyen eltévelyedett, akit
a jó Pásztor keres. Megalázta magát az Ur
előtt és odadobte Megváltója karjaiba, aki
megmentette őt.

Téged is keres és kiált utánad a hűséges
Megváltó. Egyszer-egyszer szobád csendes-
ségében, a műhely zajában, vagy az üzleit
élet forgatagában beledöbbsen a szivedbe,
hogy ki vagy. Neveden szólít. Lehet, hogy
orcapirító az a név. Talán így szól, hogy:
csaló! Vagy esetleg azt mondja, hogy: ha-
zug! De mindenesetre így: eltévedt bűnös!
Szive szerelmében pedig: békétlen gyerme-
kem!

Vajha megértvén hívő szavát, a hűséges
Megváltó kítárt karjaiba dobnád magad!

A farsang a vidám derű, új szerelmek, ismeretségek és családalapítások ideje volt különösen vidéken, sokhelyt legényavatással összekötve.

A farsang tulajdonképp a tavaszvárás előünnepje volt. A gondokkal teli tél elmúlásának örömmünnepe, mely után megkezdődik megint újult erővel a munka a szabad természetben, daltol lesznek hangosak a szántók, mezők, rétek.

Nógrádban ilyenkor volt a legényavatás. Megvolt a külön szertartása, a külön jelentősége. Egyhelyt a kiválasztott keresztapa felvette a tréfás megkeresztelés után a legénnyé cseperedett ifjút a falu legényei közé. Ettől a pillanattól kezdve férfi emberk számba vette mindenki nemcsak a vigasságban, hanem a munkában is és mint komoly kérő szerepel a lányok szemében. Máshelyt az avatásnál meg kellett mutatni az avatandóknak, hogy ember önmagáért. A legényproba nem volt kicsi dolog, mert meg kellett mindenkinek birkozni a kijelölt ellenfelével. Ha győzött a szabályszerű és lovagias tornában, felavatták, ha nem, mindaddig meg kellett ismételnie, amíg nem győzött. Ekkor kiásták a mult avatáskor elásott bort, s ebből történt meg az első baráti pohár kiürítése. Ezután minden már felavatott legény ráutott, amit szonkák el kellett tennie annak jeléül, hogy béketűrő, hogy nem él vissza erejével és fizeteli az idősebbeket. Nagy jelentőségű volt ez az ifju életében, mert ettől kezdve számított férfinak, résztvehetett a mulatságokon, joga volt fonoba járni és tancba hívni a lányokat.

Boldog községben résztvettek az ünnepségben az asszonyok és lányok is. Hatalmas, női ruhába öltöztetett „kiszzebábú” készítettek, rudratúzve körülhordozták énekszóval a faluba, s azután vízbe dobták jelképeül annak, hogy el kell pusztulnia a faluból minden olyan asszonynak és leánynak, aki nem állja meg becsülettel a helyét.

Vidám farsang volt, mégis komoly és értékes tartalommal, mely a farsangot valóban a tavasszal új életre kelő munka megnyitó örömmünnepevé avatta. Új legényekkel erősödött meg a munka harcosainak tábora.

Hagyományai, azok megőrzésében él egy nép. Ez a forrása az új életörönek. Maradjunk az emigráció szétszórtságában is magyarok. Legyen farsangunk egy lelki erőproba, mely megerősít magyarságunkban, nagykorúvá avat hazánkért és fajtánkért való küzdelemre, legyen egy keresztyéni és magyar testvériségben való összeülelése a fiatalabb és idősebb magyar nemzedéknek egy új országépítésre.

Bárhova vetett is a hontalanság sorsa, mit látunk itt a mámoros szilveszter után kezdődő farsang idején. A legkisebb vendéglőtől a legelőkelőbbig megváltozott mindenek a képe. Mindenütt az izléses összeállításból az izléstelenig girlandok és más diszítések borítják a helyiség mennyezetét és falait, s ott loznak közöttük egészen vagy többé kevésbé levetkőzött női alakok, akik reszegen járják fekevesztett táncukat egyedül vagy a legképesztőbb maszka öltözött férfikkal. Felkészültek mind-mind arra, hogy kihasználják és kiszolgálják kinek-kinek modja és lebetősége szerint a festi mámorban való önmagáról való megfeleltetését és az élvezetet keresők mámorosan betuduló tömegét. Aztán folyik az általános boszorkánytánc heteken keresztül, míg az utolsó hushagyokeddi éjszaka után a harangok szava nem figyelmeztet arra: önmagadrol megfeleltetett ember gondolj Istenre, lelkedre és emberi mi-voltodra.

Keresztyén magyar testvérem! bárhol vagy is a világon csak egyet láthatsz, egyet érezhetsz: elkövetkezett az évek aza része, melyben hallgatólag felfüggesztett minden társadalmi illemszabály, s csak a féktelen szabadosság törvényei érvényesülnek.

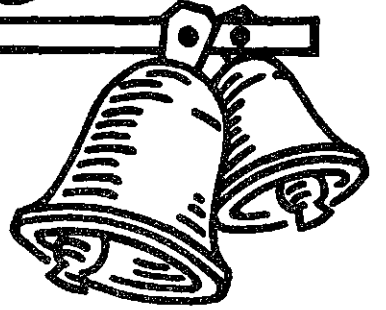
Döbbenetesen rávilágít erre Pál apostol (Romabeliekhez írt levél: 7. 18.) mondván: Mert nem a jót cselekszem, melyet akarok, hanem a gonoszot, melyet nem akarok... Mert gyönyörködöm az Isten törvényeiben a belső ember szerint, de látok egy másik törvényt az én tagjaimban, mely ellenkezik az elmém törvényeivel és engem rabul ad a bűn törvényének, mely az én tagja imban van.

Mindannak láttán, ami körültedd folyik, mondj bírálatot. Találsz-e egy cselekedetet, mely nem a tagjainkban irt törvény érvényesülése és szolgálata. Ezen nem változtat az, hogy vannak olyanok, akik mámoros fejjel vasárnap talán elmennek formaiságból a templomba, de azon jár eszük, hol folytatják

Szerkeszti:
Dr. Zayzon Sándor

HARANGSZÓ

VASÁRNAPI ISKOLA

Csendesedjünk el fiatal testvéreim. Mielőtt kezünkbe vennénk a Szent Evangéliumot, mondjon mindenki magában egy imát a mi Szerető Atyánkhoz.

Ne ijedjete meg, hogy reátok bizom az imát. Kiséreljétek meg lelketeket őszintén kitárni, mert így tanultok meg úgy imádkozni, amint Megváltónk tanította (Máté Ev. 6. 6.): Te pedig mikor imádkozol, menj be a te belső szobádba és ajtótad bezárva imádkozzál a te Atyádhoz. A belső szoba a mi szívünk, oda kell visszavonulnunk. Annak ajtaját kell bezárnunk minden más olyan gondolat előtt, ami zavarhatna minket, ami elvonhatná a figyelmünket.

Sokszor hallottad, saját meggyőződésed is az, hogyha erős, munkabiro ember akarsz lenni, izmaidat már gyermekkorodtól kezdve edzened, gyakorolnod kell. Gondoltál-e arra, hogy nem elég az életre az erős ép test. Mit ér, ha még olyan vasgyuro vagy is, ha szived, lelked, értelmed, akaraterőd gyenge. Vajjon nem kell-e ezeket is épügy fejlesztened, gyakorolnod mint a testedet, amely csak egy nagyszerű élő gépezet arra, hogy lelked és értelmed akaratanak és törekvéseinek végrehajtoja legyen.

Legjobb gyakorlat erre, ha üres óráinkban elővesszük a Szt. Evangéliumot hogy megtanuljuk belőle, hogyan kell élnie, cselekednie, viselkednie egy keresztyén magyar gyermeknek. Olvasás közben gyakorold és tanulod itt az idegenben szeretett anyanyelvedet. Szivedben megerősödik a szeretet. Lélekben találkozol a legigazabb felebaráttal, Krisztussal. Értelmed megtalálja az igaz utat, melyen haladni kell. Akaraterőd megedződik a téged lépten-nyomon helytelen irányban vezetni akaro kísértések legyőzésére.

Csendes imánk után olvassuk át ma Máté Evangéliumának a 4. részét, mely elmeséli Krisztus Urunk megkísértetését, hogy megtanuljuk, hogyan lehet legyőzni azokat. Az Ő három megkísértése mindnyájunkkal megtörténik, legyünk gyermekek vagy felnőttek.

A második és harmadik versben ez áll: És mikor negyven nap és negyven éjjel böjtölt vala, végre megéhezék. És hozzá menván a kísértő mondá neki: Ha Isten fia vagy, mond, hogy e kövek változzanak kenyerekké. **Ez a kenyér kísértése.**

A kenyér jelenti az összes testi kívánságokat. Ezekkel kapcsolatban jönnek leggyakrabban a kísértések... Nagyon szereted az édességet, gyümölcsöt stb. sokszor legyőzhetetlen vágyat (nevezdük éhségnek) érzel, hogy megszerzedhesd. Jön a kísértő és fülledbe sugja: Egyedül vagy, nem lát senki, ott van gyümölcs, édesség, végy ki belőle. Nem kell félned, nem veszik észre. Miért

a murit este. Keresztyén farsang ez?

Krisztus Urunk nem kívánja tőlünk a földi örömről való lemondást, hiszen ez is Isten adománya, hogy megkönnyítse a mindennap terheit. Az evangélium tiszta szívbeli és lelki öröm hirdetése. A keresztyéni farsang ezért a szabad időnek egymás iránt szeretetben összefort társaságban és tiszta derűben való eltöltése. A tiszta derű pedig azt jelenti, hogy egy pillanatra sem felejtsük meg a láthatatlan lelkiünkben irt erkölcsi törvényekről, egymással szemben megbecsülő és megértő szeretettel viselkedünk és egy pillanatig sem jutnak uralomra felettünk a tagjainkban irt törvények, melyek rabul adnak a bűnek.

mondanál le a jó alkalomról? Elküldenek vásárolni, ott van a kirakatban minden, amire vágyol. Szol a kísértő: Nézd, csak egy pár fillér. Vedd meg, aztán otthon mond, hogy ez vagy az drágább lett. Elhiszik, mert biznak benned és kívánságod is teljesül.

Mit akar elérni a kísértő? Szivedben diadalra juttatni az önzést a szeretet helyett, hiszen más valaki róvidül meg, hogy több jusson neked. El akarja venni lelked őszinteségét és meg akar tanítani nyugodt arccal valótlanúságot mondani. Elhallgattatja lelkiismeretedet, mely az az első percben valószínűleg hangosan mondta: Nem szabad engedned, mondj nemet! Megtöri benned a jora valo akaratot és megerősíti a rosszra valo hajlamot. Értelmedet az fogja foglalkoztatni, mit mondjál, ha mégis rájönnek tettedre. Megtanít megfontoltan hazudni. Az első lépés nehéz, a második könnyen megy, a harmadik után talán már nem is tudsz megállani.

Miért mindez? Mert nem tudtál az első lépés előtt Krisztussal kezet fogva nemet mondani. Nem tudtad Megváltod példáját követni a kicsinyiségben sem.

Nézzük tovább a kísértő mesterkedését: Ekkor vivé őt az ördög a szent városba és odahelyezé a templom tetejére. És mondá neki: Ha Isten fia vagy, vesd alá magadat, mert meg van írva, az ő angyalainak paranccsal felőled és kézen hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a köbe... **Ez a torony kísértése.**

Hányszor szol a kísértő a társaid száján keresztül, akik rá akarnak venni valamire (titokban meccsre menni, tanulás helyett játszani, cigarettázni stb), amit nem szabad volna megtenned. Hősiesen ellenállsz, s akkor felhangzik társaid szájából a kísértő gnyos hangja: Gyáva vagy! Ez az a bűvös szó, mely elég arra, hogy megtedd azt, amiről tudva tudod, hogy rossz és helytelen. Pedig talán olyanra vesznék rá, ami veszedelmes is lehet.

Ha engedsz, sikerült megtöri szivedben a szeretetet, mert fájdalmat okozol szüleidnek. Lelkedben elnémul lassanként az igazi bátorság tudata, mert igazi férfias bátorság a rosszra valo csábításnak és vágnak ellentmondani. Ez az igazi bátorság, mely erőt ad egész életében át a becsületes munkára és küzdelemre, mely visszatart rád nézve veszedelmes dolgok oktan megcselekvésétől. Megszerzi számodra Isten segítő kegyelmét és embertársaid megbecsülését és megszegyenülve valo távozásra kényszeríti, akik a kísértő szolgálatában arra akartak rávenni, hogy ne a jót cselekedjed, melyet lelked ohajt, hanem a rosszat, melynek megcselekvésétől vissza akart tartani lelkiismereted

szava. Ha engedsz a kísértőnek, nemcsak ezt a bátorságot veszted el, de lelkiismeretedben meggyengül a kötelességérzet és tanulsmindjokban megtanulsz hazudni, s a kísértő rabszolgája leszel.

A harmadik nagy probatétel: Ismét vivé őt az ördög egy igen magas hegyre és megmutatá neki a világ minden országát és azok minden dicsőségét. És mondá neki: Mindezeket neked adom, ha leborulva imádsz engem.

Először a kísértő valami hatalmat juttat a kezébe, később eljön, hogy rávegyen, élj vissza vele, használd ki önzó céljaidra.

Kérdezni fogod, hogyan fordulhat ez elő a te gyermek életében? Tanulo vagy, megbiznak osztályfelügyelettel, vagy hogy nézd át gyengébb társaid feladatát és segíts nekik. Nagyon szép megbízatás, ha becsületesen töltöd be. De jön a kísértő egy társad képében. Csinált valamit, amit jelentened kellene. Szol, ne jelentsd, kapsz ora után csokoládét. Egy másiknak nincs meg a feladata, de szeretne játszani. Kér, csináld meg, adok érte, amit kívánsz.

Te engedsz a csábításnak és eladtad magad. Visszaéltél megbízatásoddal, hazudtál, önzően kihasználtad a jora valo lehetőséget, mert társaidat rászoktatod, hogy hamis uton, megvesztegetéssel megválthatják helytelen-ségük és kötelességmulasztásuk következményeit. Tévedsz, ha azt hiszed, hogy szeretnek. Gyűlölnék, félnek tőled, de megtesznek mindent ellened.

Az okozza romlásodat, hogy nem tudtad Jézussal mondani: Eredj el Sátán, mert meg van írva: Az Urat a te Istenedet imádd és csak neki szolgálj.

Hallottad bizonyára a magyar közmondást: amilyen Jancsi, olyan lesz János is. Ha fiatal éveid kísértéseit nem tudod legyőzni, ha nem edzted meg akaraterődet, az élet nagy probáit nem tudod megállani. Lehetsz erős mint Hercules, lehetsz okos mint Lucifer a sátán, de istenfélő, becsületes keresztyén magyár nem leszel soha, ha nem gyakorolod szivedet, lelkedet, elmédet, akaratedet a sátán legyőzésére és a jora valo törekvésre. Boldogság, áldás nem fogja munkádát kísérni. Felnőtt korod minden elégedetlenségének, eltévelyedésének a gyermekkori mulasztásod lesz az oka. Nem fog embertársaid szeretete és megbecsülése körülvenni, csak ellenszenv, irigység és gyűlölet.

Járj Krisztussal. Tartsd kezét erősen ha jönnek a kísértések, úgy győztesen kerülsz ki minden harcból, s az Ő lovagjainak öröme és boldogsága lesz jutalmad.

Forduljunk megint csendes imánkkal a Mi Atyánkhoz, hogy segítő kegyelme támogassa minden jora valo terekvésünket és azok megvalósításához adjon erőt. Druz.

ban irt törvény hatalma alol... Menj be-ha módokban áll-és nézz végig jozanul egy éjszakát a maga önmagából kivetkőzött, mámorban rángatózó, fetregő alakjaiva megborzadsz és meggyőződdöl arrol, hogy mindnyáján a kárhozat zsinoron rángatott bábu és a tagjaikban irt törvények tehetetlen rabszolgái.

Farsangolj testvérem, de maradj mindig Isten törvényeiben gyönyörködő és azok szerint cselekvő. Ne vetkőzd le magadrol egy pillanatra se a Jézus által benned életre hívott, a szó igazán nemes értelmében vett Isten képére és hasonlatosságára teremtett embert. Druz.

MINDENT ÉRTEDE.

A példázat szerinti gazda egyik követet a másik után küldte a szőlőmunkásokhoz, hogy a maga idejében részt juttassanak neki a szőlő terméséből. De korábban nemcsak ennyit tett, hanem szőlőt plántált, benne tornyot épített sajtót vágatott, tehát mindent-mindent elkészített arra, hogy a szőlőmunkásoknak nyugodt, békés, örömteli életet biztosítson. Ő maga elment és ráhagyta a szőlőt a munkásokra. Csupán csak a hálaadás megnyilatkozásaként egyszer-egyszer akart valamit a szőlő terméséből. A munkások hálaadás helyett a követeket megverték, megcsufolták. Volt olyan, akit megöltek, szőlőn kívül vetettek.

Erre mit cselekszik a szőlő ura? Minthogy még egyetlen szerelmes fia vala, azt is elküldötte hozzájuk. Hát meddig terjed az isteni szeretet? Hol van a mérték, amely megmérhetné szélességét, hosszúságát magasságát és mélységét? Bizony szélesebb, mint a föld kerekése, hosszabb, mint az örökkévalóság, magasabb, mint az ég, mélyebb, mint a kárhozat és ez a szeretet cselekszik érted.

Mindent érted. Erted ragyognak az égen a csillagok, érted fordítja a föld arcát hajnalon a nap felé, érted pattannak a rügyek és takarja be fehér lepellel a földet a hó, érted pezsdül az élet érted hullott a keresztén a vér.

Valaki arra a kérdésre, hogy miért teremtette Isten az embert utolsóként a földre azt a választ adta, azért, hogy az ember mikor megérkezik, azonnal terített asztalhoz ülhesen. Minden érted van. Oh, vajha szived megindulna e nagy áldozatos szeretetnek és készségnek láttára és porba hullva a dicsőséges Isten orcája előtt áldanád és magasztalnád őt, aki mindent érted cselekedett a Jézus Krisztusban.

Ez az Ő legnagyobb tette, amit érted cselekedett. Mert hogy érted teremtett semmiből száz világot, hogy érted ha kell felfüggeszti a természeti törvények rendjét, gondviselő szeretetével csodálatosan hajlik bele élet-körülményeidbe, mind rendkívül nagy dolog, de micsoda ez ahhoz mérten, hogy érted egyszer Jézus Krisztus elvérzett a Golgotán?

Hadd kérdezzem meg tőled, drága lélek: ha ennyi mindent tett érted Isten, mi az amit te teszel érte?

Konkoly-híntők.

Egy látogatás alkalmával a lelkész megkérdezte egy édesanyjától:

Az ön leánya hívő?

Oh igen, válaszolta.

Ebben a pillanatban belépett a leánya a szobába és a lelkész most már hozzáfordulva megkérdezte tőle:

Ismeri ön a Megváltót?

A leánya reszkető ajakkal felelte:

Nem, de szeretném megismerni őt.

A lelkész csodálkozva fordult oda az édesanyjához, mire az ingerülten így felelt:

Nem képzeltem azt, hogy a leánnyal ilyen dolgokról fog beszélni. Sokkal fiatalabb ő még ahhoz, minthogy ilyeneket megértse.

Hány szülő maga hint konkolyt idvesség után sővargó gyermeke szívébe, ahelyett, hogy idejében figyelmeztetné a Jézus Krisztusban megjelent kegyelemre. Engedi futni léhán könnyelműen a világ útján, sőt ha a gyermek keresni kezd, hányszor a szülők maguk állnak útjába és nem engedik, hogy Isten Igéje maradandóan gyökeret verjen szívében. Ha szülő vagy, vajjon nem fogja-e egyszer majd a gyermeked az ítéletben számonkérni, hogy nem fordítottál üdvösségére kellő gondot?

Atyád keres téged.

Egy prédikátor, aki az evangélium szolgálata mellett egy kis gazdálkodást is folytatótt, fiát a közeli városba küldte gabonát eladni. Hasztalan várta azonban, a fiu nem tért vissza.

Végre befogta a lovát és utána kocsizott. A városban értesült róla, hogy a fiatalember valóban eladta a gabonát, a pénzt azért meg is kapta de a szerencsétlen egy kártyabartlangba botlott be, ahol aztán nemcsak a pénzt vesztette el, hanem az egész utiköltséget is. Azóta aztán nem tud róla senki semmit.

Az apa ahelyett, hogy ezért a szegényért a fiát kitagadta volna, hazatért, otthon minden dolgát rendbehozta, utrakészült, hogy megkeresse az elveszett fiut. Városról városra utazott. Városként engedélyt kért a lelképásztortól, hogy prédikálhasson. A prédikáció végeztével elbeszélte az elveszett fiu történetét, megadván személyleírását és így szólt:

Ha valaki látta, ha valaki hallott róla, kérek titeket, közöljétek velem.

Végre azt hallotta, hogy a fiu egy nagyon messzi városban van, amely több mint 100 kilométerre van.

Mit tett az apa? Elutazott abba a távoli városba. Bement az ujságok kiadóhivatalába és közölte minden lapban azt, hogy ekkor és ekkor ebben és ebben a templomban fog prédikálni. A prédikáció végeztével újra elbeszélte a történetet. Egészen hátul, a kóruson ült egy fiatalember, aki várta míg a tömeg elvonult. Amint elment mindenki, odalépett a katedrához. Az apa ránézett, megismerte fiát és elécsüszte. Szívére zárta és anélkül, hogy egy szó szemrehányást is tett volna neki, hazavitte az atyai házhoz.

Mennyei Atyád keres téged. Követi szerzte járnak ebben a világban. Egy ilyen követ ez a történet is, amit most olvastál. Ezen keresztül is a te mennyei Atyád érted dobogó, temiatad szenvedő szíve keres téged. El ne felejtse, hogy nem lesz békeség és nyugalom addig, amíg megsebzett szíved az Ő atyai szívére el nem pihen. Ne fuss hát előre. Nem büneidet, mulasztásaidat szemrehányást jött hozzád, hanem azért, hogy karjaiba zárva elvigyen haza. Oh, vajha e szavakat hallván odadobná magad a kitért atyai karokba.

Nem vagyok egyedül.

Késő este a newyorki kikötőből egy hölgy kíséret nélkül indult hazafelé. A dokkok közül egy könnyelmű ficko csatlakozott hozzá és ezt kérdezte:

Egyedül van?

Nem uram, — felelt a hölgy és tovább sietett.

En úgy gondolom, ön mégis csak egyedül van, — mondotta tolakodva a fiatalember és mellé lépett.

Nem vagyok egyedül; — felelte a hölgy.

Nem látok senkit. Kinek a társaságában volna?

A mindenható Isten és az ő angyalai vannak velem. Nem vagyok egyedül.

Ez a nyíl átjárta a fiatalember szívet és ezekkel a szavakkal lépett vissza:

Ez nekem nem jó társaság.

Légy tudatában annak, amit az Ur Jézus Krisztus így fejezett ki. Nem vagyok egyedül, mert az én Atyám velem van. Az öviének pedig azt ígérte, hogy velük lesz minden napon a világ végezetéig. Nyugtasd meg szívedet és töltsd el örömmel ez a bizonyosság, de emlékeztessen arra is, hogy bármit teszel, valakinek a titkos jelenlétében cselekszed. Az angyalok, akik veled vannak, öröid, de jaj, hogyha egyszer bizonyosságok lesznek ellened hiütlenségeid és istentelenségeid miatt!

Kiált kegyelemért, hogy a megtartásodra adott lehetőség ne legyen majd veszédesed.

Az én barátom

Cimnek nyugodtan irhatnám ezt is: Baranya, de mindjárt tájkép-gyanus lenne az írás, afféle havas, békés, bensőséges, és ki tudja, véleménydus olvasóm mekkorákat ásitóznék rajta, mondván azt, hogy az érdeklődést feszíteni kell, valahogy Neon-fényszerű elvillódzásokkal, Hemingwayos szökevényekkel, vaskos fordulataival is.

Tulságosan nem lenne nehéz ez sem. Az ember beszíjjázódnék pilótának egy legújabb léglökésbe — — persze csak úgy egy pillanatnyi tudathasadásra — — s fektetné magát gépestül hanyatt, így talán odalent is fordulna vele együtt minden tótágasra: a Sári pusztá, a göntéri szőlődombok, mivel e helyeken ilyenkor nem jár emberfia, nagyobb baj se lenne belőle. De nem így a nagyharsányi meg a vókányi hegy. Lehet ugyanis, hogy Gazi barátom éppen most huz nagyokat a pintesbül az erdőn, és még fejest kerülne a tűzbe. És így nem szalonna-sütés lenne ottan, mert éget a tűz míg ilyen fölülről fordítva alulról nézvést is. Lemondok hát — — véleménydus olvasóm így mondaná — —: az élet ütemének korszerű megrögzítéséről. Nem piritom meg Gazsit tűzön, s fejjel lefelé Hemingway inye szerint, még tudatresztő érdekesítés céljából sem, még mással se tenném, nemhogy Gazsival, aki nekem legelső barátom. Bár e megszólítást nem szeretem, hiszen annyit mondjuk egymásnak: Kedves Barátom, és jobbra olyankor, amikor pedig — — vagy még, vagy már — — egymásnak sem kedvesek, sem barátjai nem vagyunk. Lelke van a szónak, bárhogy takargatnók is szép jelzőkkel, ki-kivigyorog az illendőség gunyája alól. Szóval Gazi nekem olyan barátom, hogy soha nem írnám neki azt, hogy Kedves Barátom!

Azaz, hogy nem is irhatnám, csak mondhatnám, mert velem van ő, de persze nem a stájeri barakban, és én se övele ott...

Nem! Mi most Baranyában vagyunk. Mióta elváltunk, vagy harminc esztendeje, azóta is ott vagyunk. Az olvasó majd kitalálja, hogy miképp lehet ez. Feszítse hát az érdeklődését, én meg addig Gazsival beszéllek.

— — Várj csak. Márka néni most üzent, hogy holnap disznótör lesz náluk, s mi ketten ottan legyünk még ma estére Nagyfaluban. Nagyapa ideadta a rézfokost, pedig félti a nyelét, mert rózsafából való. Még az ünnepi csizmáját is adta, épen pászol is. No, ne fejcsoválódjál. A hó miatt van ez, meg hogy nagymama lánykorában a Sörös szüle farkast látott Sári pusztán, persze csak úgy meszirül, szekérrül, azóta senki, dehát kutyák ellen is kell valami.

Ne mondd hát a szemekkel hogy gamásni való nekem, meg szöges bot. Magadnak lással engöm is Gazi, véled egy-vérenek. Lám a légerdirektornak senki se magyarázta, mégis tudja, hogy Teformád vagyok. Egyazon szóval küldene az minket gondolatjában nem-jó helyekre. Egybeterelek ezek... De Márka néni gyurja már a téfeles pogácsát, s nézgeti a faliorát, hogy éppen akkor vegye ki, mikorra mink ott leszünk.

— — Várj csak. Kicsavarom ezt a villanykörtét. Ládd-e nálam mindég éccaka van, ablak sincs ezen a baraksarkon. Jobb is. Ugyis csak befagyna, ha meg kifele látnék, nézhetném a szemetesgödröket itten. Inkább ez legyen nekem a világ szeme, kandiiton ide vagy kétszáz-wattosan: a poloskák is elriadnak tőle, Én meg uszok a fényességben, szemetet s egyebet kívül tudom.

— — Józsi bácsi már biztosan a hegyön van. Jóskát nem engedte véle Márka néni. Ne itassa azt a gyerököt a nagyharsányival

— — tudod — — akinek olyan zöldes-fehér a színe, ize meg akár a diónak. Most aztán van mit várni Márka nénihez azt is, vajjon a két gyerök(mink) nem tévedt-e el Sáriban; azt is, hogy apjok meg biztosan összeakadt a pincénél Solyom Sanyival, az meg csak úgy nyeli, hogy a gigája se rezdül. — — Majd elébe osonok én Józsi bának, hogy ne danoljon az utcán, mert Márka néni leszégyeníti vénembörnek, szégyöntelennek, s nagyobblesz a baj, hogy mink is ott leszünk. Ezért kell előbb odaérjünk...

— — Még a rádiót is kikapcsolom Gazi-kám. Nagy haszna van ennek is. Elsőben is nem hallik jobbrul balrul, hogy mit beszéllek, ha fölcsvaram. De aztán meg olyan mulatságosakat is tud ám ez mondani, ha jól értem. Azt mondogatja váltogatja, hogy Te, meg Józsi bá, meg Márka néni mind, mind, tik vagytok a a nép, meg népi nép. No, látam magam előtt Márka néni, hogyan teszi csipőre akezt nagy pirosan, még hogy ő nép, meg népi...? Hát ezért törli magát az embör napestig, hogy így lefitymál! Vigyen hát nekik a siklósi piacra táfölt a nép, de nem Vörös Józsefné, születött Nagy Mária. Hát Márka néni ilyen. Nem lehet annak hízkelkedni.

— — Induljunk hát. A diófason megyünk a kertek alatt. Párszázat lépünk is itt van Kisharsány Itt kanyarogjunk majd a Csergők kertjük alatt. Ott ni a Sári nagy kutgémje. Hátunkban a göntéri szőlő, meg a siklósi vár balrul ni a ti pincétök van Gazi, a vókányi hegyön, s fölötte az erdő... Hát tudod, erdő az van a stajeri barak körül is. De abban tűznek nincs helye. Féltik ezek az erdőt, nem is sütik a szalonnát, de főzik, nagyobb falás esik úgy gondolik...

— — Csergő szüle fűti a kemencét. Lángol a rözse minden szála, az a sok-sok kis tüzes nyelvecske nyujtózik, örvendezik, s majd ott lesz mosolygása a friss cipón is. No Gazi találd ki, ha van kedved hozzája, milyen cipó lesz az: népi cipó avagy a kulák-szellemü családi kultusz bünjele a Csergő Bálintka kicsi kezében...?

— — De szebb ez itt most. Innét Sáríból mindent együtt látunk körül-körül: hegy, erdő, völgy, sok kicsi falu, pusztá. Gazi-kám, minden van itt együtt, egy nagyobb ugrás a Dráva. Adott ide az Isten mindent együvé. Vajh, kinek adta?... Gazi-kám! Márka néni kitette a lámpást a kisablakba a kertök felé. Lásson az a két gyerök, le ne tapossák a szőlőtakarást a kertben. — — Minket várnak itten! Tejfeles pogácsával, pintös üeggel. S hát még holnap... a hajdinas hurka susterreg sustorog a nyitott kemencében, s terül széjjel izebize, a finom paprikás illatja, aki akár a méz, s mégis csipős. S a színe, a pirossa, nyáron a zöldje, s mind-mind más árnyalásu. S kié ez is, Ez a soksféle finomság, ez a sokféle íz, ez illattenger. Beszitta magát a földbe, s az meg visszaadja ezerszer is, meg százezerszer is minden éven.

Szíve van ennek a földnek, hogy ilyen szépetjót tud teremni. S nekem is véle dobban, érzem én, mindég nagyobbban, mindég szorongatóbban. Torkomban hordozom sokat, fojtogat erősön. Mit bánom én minek hívják Azért tett ide az Isten, hogy ez így legyen, hogy enyémebb legyen az enyém, és miénkebb a miénk! Mit bánom én minek hívják ezt! Mit bánom én, hogy időszerű-e, célirányos-e Baranyát jární mostan?! Mert én járom bizony. Gázlom a havat Véled Gazi. Számolgtjuk körül-körül a sok kicsi templom kakasát. Jó helyt járunk. Nem tévedünk el. Figyelmeztet az Isten!

Márka néni kitette a lámpást a kisablakba... El ne tévedjön az a két gyerök. Mert jönnek azok biztosan! Márka néni nem ir,

Az én barátom.

nem telefonoz, nem sürgönyöz. Csak fűti a kemencét. Idemelegit az éjjel is, ha fölriadok, nappal is, ha nagyon fárok. Nem fárad az el, s nem is unja. Töröl egyet a szemén a kötény sarkával, aztán csak neveti. Mert jönnek azok biztosan, s hogy elmelengeti őket, a gyerekköket téfeles pogácsával, hajdinas hurkával, Józsi bátyátokat mentegetőn korholgatva, hogy még nem jött a vén embőr, de hát ünnepe van mostan, s ezt mesélgeti most a pincénél. Nem fér az örömtől, késlelteti a viszontlátást. Aztán majd csak annyit mond persze, hogy no, meggyűtetök... Ilyen ez, mentegeti előre simogatón Mária néni, hogy azért megérezzük ám, hogy milyen nagyon vár... Persze tik is csak bátyátokat pártolítok. Ilyen az embőr mind, mondja, és remeg a hangja is, keze is... Aztán majd beszél ő is minden másról az égvilágon, hogy mostnem olyan a téfeles pogácsa, mert borjas a tehén, s Daniéktól kellett kölcsönbe hozni, meg ez a rözse is beázott sok a füstje, kisebb a lángja... Így takargatja az időt... Ez is törvénye ennek az életnek. Nem lehet ebből sokat visszafele nézegetni. Ami borzasztóság, azt úgy se lehet elmondani. A szó csak enyhítne rajta. Hát úgy kell tenni, hogy most gyötünk, s tennap vótunk itt utóljára, vagy meg hamarabb is, és mindön este. Könnyen ide-találtunk:

Mária néni kitérte a lámpást a kisablakba.
Cs. V.

Balassi Bálint.
(1554—1594)

Négy száz éve mostan, hogy magyar költőnek született... és nem tudta hogy a maga korában, a 16. sz. Európájában nem volt hozzáfogható lírikus.

A nagy világirodalmi lexikon 1950-ben sem tudja ezt, és persze, hogy e tudós-igényű forrásból merít és „tanulmányi“ segédeszközöknek kinálkozó könyvecsek „szerzői“ még kevésbé. Talán azért is, mert e közmondásosan is alapos-pontosnak, módszer-tanilag is tökéletesnek patentírozott kulturaszemlélet szellemi határvonala nyilván ott húzódik el, ahonnan felül keletre már: a nagy Pusztá kietlenkedik a maga kulturális setétjében, obligátul lobogó barbár-indulatjaival, s másegyéb — legfeljebb az idegenforgalmi néprajz szempontjából érdekes — zaboláltlanságaival. Tokayertől és paprikától szilaj csikós-vérű várurak is ott féltelenkednek persze — már, vagy még — a 16. sz. ban is. s ha olykor egyik-másiknak kedve szottyan verset írni, mi más is jöhetne így létre, mint a renassancének egy-egy kései korcs szüleménye, vagy a humanizmus desztilláltan intellektuális korlátjai közötti magyarkodó berzenkedés.

Balassi egyénisége, életpályája aligha ki-nálhat már közvetlen és új tanulságokat; kora társadalmához való viszonyában is leg-feljebb csak annyit, hogy a vers szépsége, tisztasága, őszintesége és eredetisége él akkor is, ha nem talál vagy alig talál olvasókra. Egy Balassinak verselnie kell, még a „fűben fektében“ is, meg pogányt szabadló harcok ritmusára is! S mindég szabadon, ha úgy tetszik őszönös önállóságában, minél több humanista olvasmány visszahatásaként is. Kielégíthetetlen életszomjúságában: a kifejezés, az önálló alakítás őszönös a leg-mélyebb élménye, és mind újabb élmények vágya szüntelen üldözője, kinzója és serkentője is. A normál-szemű vagy polgár-szemű társadalom mindég a magát látja ki belőle, akkor is, ha gyönyörködve, és akkor is, ha fejcsóválón értékeli. Nagy költő sorsa az is, hogy megérzése vagy megértése úgy tolódik át kései utókorokba, hogy újra meg újra válik nyilvánvalóvá: önálló érték-mivoltának teljes megragadására magával a költővel kellene azonosná válni! Ez a megoldhatatlanság viszont újra-értékelésének alkalmait, fejlődését is biztosítja. Eppen ez a folyamat az, amelyet egyszerűen a költő halhatatlanságának szokás mondani

Költészetének témái közt persze, hogy ott van korának mindegyik aktuális és egyete-

mes vonatkozása is: lét-érdekű küzdelem a pogány ellen; Magyarország a keresztyén-ség védőpajzsa; állandó harcckészség, mint valóságos életforma; plátónikus közösség-vállalás a keresztyén Nyugattal: mindmég-annyi tiszta lírai átélésben. S bármily érdekesnek és tanulságosnak kinálkoznak is most pl. csak a magyar lírában élő, állandó és mélységesen, sőt halálosan komoly Nyugat-élmények, az éppen sovén szűkkeblűség-nek minősített lelkiség Nyugat-felé való megtárlásainak elősorolása, mégis arra kell rámutatni, ami benne is nyugati és magyar szellemiség szintézisét úgy jeleníti meg, hogy ezzel egyuttal magyar minőségét is a leg-gazabbul fejezte ki.

E líra nem játékos verselés, nem is utó-játéka vagy valaminő keleti kicsendülése a renassancének, humanizmusnak. Nem is napsugaras életvezetés, megkönyebbült fel-sóhajtas a középkor eszkézsra szorító nyü-gei alól felszabadultnak. És nem is tudós-irodalmi ismeretek verses rekapitulálása (akkor már széles Európában divattá seké-lyesedett lírai modorosság). B. mondaniva-lója mindég komoly a magyar költészetnek egyetemesen jellemző hangnemeként is. A szinte kötelezően vállalt megújított óklasszi-kai elemek is feloldódnak a szenvedély spon-taneitásában. Tájképei soha nem festmény-szerűek, nem gobelinre kinálkoznak, nem a képzőművészet artisztikus lecsapódásai, de valójában annak a szabad természetnek lég-körét érzetik már, amelyet majd csak a romantikusok fognak felfedezni. Formai fegyverzettsége sem korszerű műveltség csupán, sokkal mélyebbről való ez is: benne van a költő állandó zenei ihletében, ami min-dezideig aránylag kevés figyelmet keltett. Azok közé tartozik ő is, mégpedig elsőként, akiket Nyugat-élményeik, és korszerű irodal-mi műveltségük önmaguk tehetségére ráé-bresztett.

Versét „nótákra“ írta, s még ez is csu-pán korszerű mozzanat lehetne: a versnek szöveg-irodalomná leválása időszakából való, ha nem mutatna másfelől ilyenmü gya-korlata is: Balassi mély zenei műveltségére is. E nézőpont egyszerűen szemléletet oly formai mozzanatok, mint aminő a szerkezet, belső ritmus, rim fegyverzettsége és sza-badsága is. Egyenesen századfordulónk nagy zenei látókainak kulturális programja mutatkozik így csaknem négy évszázadra visszavetítve, és ily korai igazoltságban. Ismét oly élményről van szó, amely egytal-lában nem minősíthető közvetlen renaissance-hatásnak.

Mert Balassi népzenei dallamokat gyű-jtött (magának) oly kulturtörténeti korszak-ban, amelynek kultura-fogalmából ilyenmü indítást semmiképpen nem meríthetett. Közvetlen ihletettség ez, mely őszönösen keresi-találja zenei megszólalásainak visszhangjait nemcsak a magyar, hanem ennek északi, déli és délkeleti szomszédos népi énekköltésze-tében is.

E sajátos mozzanat azért is érdekes, mert a költő formateremtő művészetét a legmély-ebben indokolja. Talán nem nehéz kihallani verséből: az éles-meredeken aláeső és föl-szólkennő dallamvonalakat, a közvetlen lírai-ságnak magával ragadó és megrázó erejét, fokozódásait — ha úgy tetszik — dinamiká-ját, éppen zenei jelenítő őszönösnek kezdülé-seit. Nyilván innét való szemléletes répeinek mind teljesebb megtisztulása a díszítő ele-mektől, a festegető-bontogató elődözekektől, és oly témákra-találás is, amelyek a spontá-nul megszólalás alkalmait. Nem lehet itt szó valamely műveltség-mintának utána-érzésé-ről, édeskés vagy mesterkelt összhang-keresésről. A zinek hangban is, egymásból kifejlő képekben is mindmáig elevenek és frissek. Mégis érvényesül alakító művészeté-ben éppen az elrendeződésnek belső fegy-elve. S ez is sajátos zenei ihletének állandó aktualitása, amely mindég valósággal ütem-zárásaként tagol nemcsak sort, vagy szakot, de költemény egészét is.

Az első és hosszú, hosszú ideig egyetlen is, akinek versszövegeiben, minden törté-neti előzmény nélkül: a nyelv és a szó nem szorul másodlagos, közvetítő szerepre, a gondolati vagy inkább inkább érzelmi s akár cselekvő élmények mögé. Enekszó ez és o-lyan, amely ma már teljes elkülönültségben: olvasmány ugyan, de születése pillanatában egyszerre és főleg egyenrangban: szöveg és dallam egymást ihlető, lendítő vagy fékező-alakító egysége, eleve való összetettsége. Költőnek szabadsága ez is. Tehát nem is valamely „népi“ kulturpolitikum kifejeződése. Költőnk is maga talál rá élményi őszönöz-

seire, témaintításaira, és benne fölismerés és alakítás még szoros egység, élet. Nem „merít“ a népzeneből, de annak dobbanásai szívében hevülnek, minden társadalmi elkül-önültség tudata nélkül, szuverén alkotói önállóságban.

Istenes énekeiben talán még szembetü-nőbb mozzanat eredetiségének felülkereké-dése. Zsoltárfordításain még ott érzik a re-formáció korának stíl-nehezéke, darabos-sága, epikus terjengése: a hagyomány meg-kötő sulya. De nem így eredeti verseiben.

A személyes élmény kifejezése tiszta köl-tészet, nem köti-gátolja sajátos alkotásmód-jában a nehézkes kicirkalmazásnak eladdig jólismert gyakorlata. Énekei személyes szó-lások Istenhez, és nem valamely vallási igényű olvasóközönségen keresztül. Az ily-nemü közvetítettség is persze csak annál termékenyebb lehet olvasónak is, minél va-lóságosabb.

Vallomásai, töredelme, Istenhez sóvárgása oly magasságok felé emelik a szót, ahová közvetítő oktatás soha el nem juthat. Az efféle vers nem is egy-egy indulat pillanatnyi túlómlése a maga formáján, de benne az al-kotó szellem egésze talál pillanatnyi tárgy-ára. Az ilyenmü emelkedés élménye annyira személyes, hogy spontánul válik egyetemessé is. Az u. n. „megrázó“ élmények nincsenek soha telítve — mondjuk így — a megrázni-akarás célzataival, mert ily mozzanat egy-szerűen nem találja helyet magában az él-ményben, mint ahogy például a kifejezést-keresgetés sem. A költő élménye, mindég költészet, a lírai költőé még inkább az, és sajátos formái éppen azok, amelyek történeti előzményekre éppen úgy vissza nem magya-rázhatók, mint ahogy valamilyen társadalmi célzatu bizonyágtevésre sem.

„Kegyelmes Isten“ e szavából bomlik ki voltaképp személyes nagy könyörgése, a maga korában teljes újdonságban, ma már közkeletű imádságos szóként. Nyomában ki-árad a költő személyes leplezetlensége, a maga személyes fokozatain át egészen addig a kétségbeeső Istenfélelemig, amely bűnbá-natának mélységét jelzi. Hogy nem valamely közönség szokvány-hangjai ezek, az már igen régi fölismerés. Természetes is, hogy költői egyéniség Istenhez szólása annyira személyes, amennyire valóban egyéni is a mondanivaló, tehát hagyományos kifejezés-módoktól elütő. Ami azonban mindég új, sze-mélyes, élményi tanulságként is fölismerszik benne, az az Isten-előtti létélésé úgy, hogy ez itt és most valaki számára lírailag állandosult. Nyilván ez az a személyesség, amelyet Isten kizárólagosan fogad el, és eb-ben már eleve foglaltatik az emberi szemé-lyiség kultuszának egyedül „igazolható“ „jogosultsága“ is. Ma egyáltalában nem korszerű, de a Mán is tulmutató vonás, hi-szen az emberi társadalom, mint közösség is, a maga sokféleképp megkötő igényeivel valósággal kényszerít egy társadalmi gyö-kerű emberi én-nek maga-kultuszára, vagy pedig teljes megsemmisítéssel fenyegeti meg ugyanezt. De itt most költő tesz bizonyoságot arról: hogy aki csak Istentől fél, az éppen ebben a teljes ráhagyatkozásban, ebben az Isten előtti teljes lelepleződésben; Istentől nyeri újra személyisége újra-meghatározó vonásait. Ezért is B. vallomásaiban: emberi és költői őszintesége mindég azonos. Nincs tehát a talán különállónak látott „emberi“ én-jét vizsgáló, taglaló szándéka, eset-leg magamagát pallérozó indítása. Nem az írás vagy írásbefoglalás technikai kérdése ez. A költő művész is, tehát mindég „meg-engedheti magának“ a spontán írásbeliséget éppen úgy, mint ahogy a kialakítás, „a kifa-ragás“, kiformalás alakító mozzanatait is. Sem ez, sem az nem lehet alkotásainak érték-mérője! De ez az a „személyi kultusz“, amely a maga teljes személyességében, a maga Isten-előtti létélésre reformáltan is, sőt éppen ezáltal: egyetemes, az ily törekvésnek min-dennemü célzatosságai nélkül!

A tiszta ének-hang, sőt énekes-hang leg-mélyebb alapszine: komoly, és mindég is az. Az élet mulásának új meg új megsiratása, nem lehangoló siránkozás, de hatalmas a-

rányu dicsőítése a Létnek; a Magasságok felé emelkedés örök emberi vágyako-zása, és a benemteljesülés megismétlődő él-ménye. Ily hang szólal meg B. költészetéből is, a maga ma is teljes létszerűségében és eredetiségében. Korszerű műveltsége őszön-ösen is önmaga tehetségére ébreszti, de ugyanakkor egyesít is: személyes élmények-ben témát és zenei ihletésű műformát, saját ének-szavát és őszönösen magyar és ma-gyar-hatásokban élő szomszédos népi dal-lamindításokat. A legegységesebb emberi érzések töltik bé költészetét, és magyar mi-nősége elsősorban nem is politikum, hanem lírikum ennek mindmégannyi jellemző sa-játosságaival, és oly összetettségben, amely-nek tényezői nem tudatos vagy meghirdetett programban, de állandó élményben nem is csupán eggyé forrottak, de éppen élményi mivoltjaikban költészeté kiteljesedtek. Ime, mindez a 16. sz-ban valóságos műköltői zin-tézis, bizonyára eléggé Nyugat-színvonalas is.

Alig van magyar emigrációs időszaki saj-tótermék, amelyik ne közölne verset, akár „kézirát gyanánt“ is. A nagy világegés és a nyomában kigyúlt sokfelé szenvedélyek máglyáin sokminden megégett, és talán nem is csoda az, hogy ezért is egészen komoly deviza lett: a vers is. Keresik, kutatják, le-másolásra kölcsönadják, baráti bizalmak bizonyosága, és egy új kéziratos irodalom éltetője lett. Ma már aligha számít az, hogy u. n. klasszikusról van-e szó vagy sem. Akik a klasszikum oly sokféle fogalmi jegyeit egyszerűen holmi ósdi-avatagságra, porle-pettségre egyszerűsítik, azok bizonyára el-csodálkoznak rajta, hogy éppen a klasszi-kus vers-izelők mennyire nem vesztik ét-vágyukat, sőt-úgy látszik — mintha éppen a klasszikumban is harmonizálódott szellemi tényezők romolhatatlan szépsége, igazsága, nemes erkölcsisége, és még sok-sokféle új-donsága is ma élné igazi nagy közönségsi-keréit. Valójában nem is megmentésről, át-mentésről van csupán szó, hanem szellemi-lelki szükséglet kielégítéséről is. Lehet, hogy személyiség és társadalom mindjobbán kié-lesedő-elhatalmasodó ellentétéből valamiféle kiut kerestetik őszönösen: az állásfoglalá-sok, megnyilatkozások, kijelentések vadul kavargó mai kakofóniájában, egy-egy tiszta, őszinte és változatlanul nemes emberi meg-szólalás.

JÖJJETEK

és Harangszó
a Szórványban Élő Magyar
Református Egyház Lapja

Főszerkesztő: Dr. Harsányi András

Németországi szerkesztő:

Dr. Zayzon Sándor.

Für den Inhalt verantwortlich:
Koppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belrupstraße 8
Druck von Felizian Ranch, Innsbruck

Külföldi képviselőink

Anglia: Paul Koronka, Horsley To-wers, E. Horsley Surrey.

Argentina: Hédervary Kont János Casilla de Correo 1508. Buenos Aires.

Australia: K. P. E. Feuch-tersleben 13. Middlessex Rd. Surrey Hills, Victoria.

Hollandia: Aladár Komjáthy, Kam-pen, De la Sablonierekade 2.

Kanada: Dr. János Mezei. 3449 City Hall Ave. Montreal.

Svajc: Dr. László Kupa, 14 rue de Jura, Geneve.

USA: Rev. Andrew de Harsanyi, Ellicottville, N. Y.